

INNEHÅLL

AVSNITT	SIDA
Bedömning av mål och resultat budgetåret 1997	1
Verksamhetsöversikt och finansiering	3
Finansinspektionens verksamhetsmål	6
Försäkringsmarknadsområdet	8
Kreditmarknadsområdet	14
Värdepappersmarknadsområdet	21
Ledning och gemensamt	27
Sammanställning över vissa väsentliga uppgifter	32
Finansiella delar	34

BILAGOR

1. Sammanfattande resultatbedömning
2. Styckkostnader för väsentliga slutprestationer 1997

BEDÖMNING AV MÅL OCH RESULTAT BUDGETÅRET 1997

ALLMÄNT OM DET ÅR SOM GÅTT

Den allmänna ekonomiska och finansiella utvecklingen under 1997 har i Sverige varit stabil. Inflationstakten höll sig inom det av Riksbanken formulerade målintervallet. BNP ökade med ca 2 % i volym. Bytesbalansen visade överskott. Finanssektorn uppvisade ännu ett år av konsolidering. Hushållens placeringar har inriktats på aktier samtidigt som kreditrefrånan varit låg. I företagssektorn har den goda lönsamheten inneburit att finansieringen av investeringar i relativt ringa del skett med lånekapital.

I omvärlden har de finansiella förutsättningarna skiftat kraftigt. Under hösten 1997 kom allt tydligare tecken på stora förändringar på finansmarknaderna. I början av hösten ägde en allmän kurskorrigering rum genom att börskurserna gick ner. Den svenska finansiella marknaden klarade detta utan några större problem. Under slutet av 1997 slog de ekonomiska problemen i Sydostasien igenom med full kraft.

Den europeiska integrationsprocessen fortsatte under året. De tydligaste effekterna av detta har varit den kraftiga ekonomiska integrationen inom norra Europa, där såväl finansiella som icke-finansiella företag omstrukturerat och breddat sin verksamhet.

Finansinspektionens verksamhet och agenda har styrts av dessa yttre förhållanden. Därutöver har arbetet på inspektionen i hög grad fokuserat på problem i enskilda institut.

INSPEKTIONENS VERKSAMHET

1997 var året då den finansiella kartan i Sverige ritades om. Bidragande till detta var förväntningar om fortsatt finansiell integration och ökat konkurrenstryck för de finansiella företagen i Nordeuropa. För inspektionens del tog detta sig uttryck i att tillstånd lämnades till skapandet av ett antal nya stora finansiella koncerner. Svenska Handelsbankens köp av Stadshypotek, S-E-Bankens förvärv av Trygg-Hansa och samgåendet mellan Sparbanken Sverige och Föreningsbanken prövades av inspektionen och tillstånd till dessa transaktioner gavs. Därutöver prövade inspektionen samgåendet mellan OM och Stockholms Fondbörs.

Samgåendet mellan Merita Bank och Nordbanken innebar etablerandet av den första stora gränsöverskridande bank-koncernen i Norden. För inspektionens del kommer detta att ställa krav på ett intensifierat sam-

arbete med de Finska tillsynsmyndigheterna. Ett sådant inleddes i samband med den formella behandlingen av fusionen.

Den finansiella analysen har under året utvecklats vidare. Rapporten som lämnas till regeringen årligen om stabiliteten i den finansiella sektorn fick under året delvis ny inriktning. Utöver en genomgång av läget i de enskilda instituten gjordes en genomgång av särskilda stabilitetsområden, t.ex. läget på aktiemarknaden, Sydostasien samt den svaga ekonomiska situationen i kommunsektorn. Genom denna utveckling av analysen har ett väsentligt bidrag lämnats till ett tidigt identifierande av svagheter i det finansiella systemet.

Inspektionens fokusering på platsbesök har under året fortgått och fördjupats. Ca 240 platsbesök avslutades under året. Resultatet av dessa har lett till att problem av skiftande slag har identifierats och åtgärdats. Merparten av de åtgärder som vidtagits har skett i samförstånd med instituten. För att förbättra effektiviteten i tillsynsverksamheten har även 1997 en särskild kvalitetssäkring av platsundersökningar gjorts.

En ny funktion för tillsyn av marknadsrisker har inrättats vid inspektionen. Dess arbete inriktas på att följa upp risker förenade med handeln i finansiella instrument i banker och värdepappersbolag. Under året gjordes en genomgång av storbankernas mät- och kontrollsystem samt en uppföljning av hur de hanterar kapitaltäckningsreglerna. Den nya funktionen deltog också aktivt i arbetet med inspektionens s.k. åtgärdsprogram för marknadsrisker. Programmet, som redovisades i den fördjupade anslagsframställningen 1996, innehöll ett antal tillsynsåtgärder, bl.a. en ökad satsning på tillsyn av marknadsrisker, vidareutveckling av krishantering och ökat internationellt samarbete.

Även om läget på finansmarknaden har varit stabilt, nödgades inspektionen hantera problem i försäkringsbolaget Ansvar under året. Till följd av sjunkande fastighetsvärden, en ambitiös investeringsverksamhet i utlandet och dålig lönsamhet på hemmamarknaden drabbades bolaget av akuta finansiella problem under våren 1997. Inspektionen hade tidigare förmått bolaget att skriva ner värdet på sina fastigheter och ställde därefter krav på en omstrukturering av verksamheten. En sådan genomfördes och bolaget gick därefter upp i den s.k. Saluskoncernen.

Trustoraffären reste frågor kring agerandet hos några företag under inspektionens tillsyn. Dessa frågor

undersöktes av inspektionen under året. Arbetet utfördes i nära samarbete med Statsåklagarmyndigheten för speciella mål.

Handeln med finansiella instrument var under året livlig. Inspektionens insiderutredningar har varit många, och undersöknings-verksamheten har givit resultat. Exempel på detta är att inspektionen under 1997 överlämnade det första ärendet rörande otillbörlig kurspåverkan samt en utredning om insiderhandel i Föreningsbanksaktier till åklagare. Därutöver har särskild avgift beslutats enligt den nya lagstiftningen som gäller för bristande rapportering.

Inom normgivningsområdet har inspektionen under året förbättrat och vidareutvecklat redovisningsreglerna för de finansiella företagen. En god genomlysning och en värdering av tillgångar och skulder till realistiska värden är av fundamental betydelse för stabiliteten på den finansiella marknaden. I de nya reglerna för 1997 införde inspektionen bl.a. kravet på rörelsegrensrapportering för de stora bankkoncernerna.

Det internationella samarbetet har under året varit intensivt vad gäller normgivning. Inspektionen verkar i ett flertal internationella fora och innehar flera ordförandeposter.

MÅLUPPFYLLELSE

Ett av inspektionens övergripande mål är att verka för stabilitet på de finansiella marknaderna. Under året har inspektionen i detta avseende lämnat viktiga bidrag. Ett exempel på detta är hanteringen av akuta, finansiella problem inom försäkringssektorn. Ett annat exempel är att inspektionen i sin oktrojprövning ställt sådana krav att balansräkningen i nystartade banker inte skall belastas av dåliga lån. Under 1997 har inspektionen på olika sätt verkat för att instituten i god tid startar sitt anpassningsarbete inför år 2000 för att

begränsa eventuella störningar. En särskild referensgrupp har tillsatts med representanter för branschorganisationerna. Krav ställs vidare på institutens revisorer att i delårsrapporten redovisa anpassningsarbetet. Dessa aktiviteter och åtgärder samt inspektionens löpande verksamhet har bidragit till ökad stabilitet i den finansiella sektorn.

Finansinspektionen skall även verka för effektivitet i den finansiella sektorn. Med effektivitet avses bl.a. att verka för en god genomlysning av institutens ekonomiska ställning. Inspektionen har under året i detta avseende infört nya regler för redovisning av rörelsegrenar i resultaträkningen för de största instituten. Vidare har regler fastställts för hur swapräntor skall hanteras i resultaträkningen. Under 1997 har också viktiga frågor rörande koncernredovisning aktualiserats, t.ex. när poolningsmetoden kan komma till användning. Genom inspektionens arbete inom de exemplifierade områdena har viktiga bidrag lämnats till ökad effektivitet i den finansiella sektorn. Inspektionens arbete för god genomlysning påverkar inte bara effektiviteten i den finansiella sektorn. God genomlysning ger i stor utsträckning också viktiga bidrag till inspektionens andra övergripande mål, nämligen stabilitet och konsumentskydd.

Inom konsumentområdet har inspektionen under 1997 uppmärksammat problem med informationsgivningen på det finansiella området. I en särskild rapport till regeringen har inspektionen visat på brister i livbolagens information om livförsäkringar. Inspektionen har gått igenom ett antal bankers villkor för kontokort och klargjort på vilka punkter förbättringar måste vidtas. Inspektionen har vidare genom sin normgivning förstärkt konsumenternas ställning. Ett exempel är de allmänna råden inom konsumentkreditområdet som moderniserats och utvidgats, vilket inneburit en effektivisering. Därmed anser inspektionen sig ha verksamt bidragit till ett gott konsumentskydd.

VERKSAMHETSÖVERSIKT OCH FINANSIERING

ÖVERGRIPANDE MÅL

De övergripande målen för Finansinspektionens verksamhet är att bidra till det finansiella systemets stabilitet och effektivitet samt att verka för ett gott konsumentskydd.

Finansinspektionen ansvarar för tillsynen av de finansiella marknaderna. Under inspektionens tillsyn står 2 500 tillsynsobjekt inom försäkrings-, kredit- samt värdepappersmarknadsområdena. Verksamhetsområdena indelas i verksamhetsgrenarna analys och marknadsöversikt, övervakning, regelgivning, ärendehandläggning samt samverkan och samordning.

FINANSINSPEKTIONENS ROLL

Finansinspektionens uppgift som myndighet är att lämna tillstånd, utöva tillsyn samt utforma regler för finansiell verksamhet. Finansinspektionen övervakar att de institut som står under tillsyn bedriver en verksamhet som står i överensstämmelse med lagens intentioner. Inspektionen följer trender och utveckling i enskilda institut och på branschnivå. Genom tillsynsinsatser övervakas utvecklingen i de finansiella företagen. Ansvar för verksamheten i varje enskilt institut ligger dock på styrelsen och ledningen i respektive bolag. Dessa ansvarar för att institutet har en adekvat ekonomisk bas för verksamheten, att institutet följer lagens krav samt i övrigt bedriver en sund verksamhet.

2 500 TILLSYNSOBJEKT

Under inspektionens tillsyn står bl.a. bankaktiebolag, sparbanker, kreditmarknadsbolag, försäkringsbolag, understödsföreningar, försäkringsmäklare, värdepappersbolag, fondbolag, Stockholms Fondbörs, Värdepapperscentralen VPC AB, OM Stockholm AB, Bankgirot och Penningmarknadsinformation PMI AB.

LEDNING

Generaldirektör Claes Norgren är chef för myndigheten. Vid inspektionen finns en styrelse med nio ledamöter. Under budgetåret 1997 bestod styrelsen av följande personer:

Generaldirektör *Claes Norgren*, ordförande
Departementsrådet *Karin Almgren*,
Regeringsrådet *Stig von Bahr*,
Riksbanksdirektören *Kai Barvèll*,
Riksdagsledamoten *Lisbet Calner*,

Riksdagsledamoten *Tom Heyman*,
Ekonomie doktor *Lars Hörngren*,
Bitr. riksåklagaren *Solveig Riberdahl* och
F.d. direktören *Erland Strömbäck*.

Personalföreträdare i styrelsen har varit
Lars Svensson och *Göran Redtzer*.

VERKSAMHETSINDELNINGEN

Fr.o.m. budgetåret 1997 tillämpar inspektionen en ny verksamhetsindelning. Den nya indelningen utgör den redovisningsmässiga grunden för bl.a. årsredovisningen. Inspektionens verksamhet indelas i tre verksamhetsområden samt fem verksamhetsgrenar.

Inspektionens tillsyn omfattar de tre verksamhetsområdena försäkringsmarknadsområdet, kreditmarknadsområdet samt värdepappersmarknadsområdet. Inspektionens verksamhetsgrenar är analys- och marknadsöversikt, övervakning, regelgivning, ärendehandläggning samt grenen samverkan och samordning. Grenarna presenteras nedan.

En konsekvens av den ändrade verksamhetsindelningen är att tidsserier för verksamhetsgrenarnas kostnader inte kan redovisas i denna årsredovisning.

ANALYS OCH MARKNADSÖVERSIKT

Verksamhet som syftar till att hålla allmän uppsikt över eller följa utvecklingen på de finansiella marknaderna, såväl nationellt som internationellt. Konkreta prestationer är externt eller internt initierade utredningar och statistik. Exempel på utredningar är den årliga regeringsrapporten om utvecklingen inom de finansiella företagen och marknaderna. Även projekt knutna till dessa prestationer ingår.

ÖVERVAKNING

Verksamhet som innebär övervakning eller kontroll av marknaden och instituten, bl.a. platsundersökningar, skrivbordsundersökningar, rapportanalys, rapporthantering, branschöverläggningar och insiderbevakning. I grenen ingår även det s.k. åtgärdsprogrammet samt andra projekt knutna till övervakningen.

REGELGIVNING

Arbete med framtagande eller ändringar av föreskrifter och allmänna råd samt information och rådgivning knuten till regelverket. Även arbetet med rapportblanketter samt rapportinsamlingsprojektet. Konsekvensutredningar och referensgrupper för synpunkter på regler ingår eftersom det är en del av regelgivningen.

ÄRENDEHANDLÄGGNING

Arbete med handläggning av tillstånds-ärenden, anmälningsärenden, redovisnings-ärenden, insiderärenden, konsumenträttsärenden, registerärenden m.fl. samt information och rådgivning knuten till ärendehantering. Konkreta prestationer är bl.a. tillstånd, dispenser och revisorsförordnanden. Även projekt knutna till ärendehandläggningen ingår.

SAMVERKAN OCH SAMORDNING

Verksamhet som syftar till samverkan och samordning på nationell och internationell nivå samt arbetet med inspektionens informationsprodukter. Konkreta prestationer är medverkan i kommittéer, arbetsgrupper, konferenser och hearings. De utbildningsaktiviteter som inspektionen anordnar för externa mottagare, t.ex. redovisningsdagarna, ingår i grenen. Här ingår även inspektionens remissarbete, beredskapsplanering samt arbetet med pressmeddelanden och nyhetsbrev. Även projekt knutna till dessa prestationer ingår.

VERKSAMHETENS KOSTNADER

Kostnaden för Finansinspektionens verksamhet budgetåret 1997 uppgick till 106 mkr (tabell 1). Närmare redovisning av vissa kostnader för budgetåret lämnas nedan. I redovisningen ingår både direktdebiterade kostnader från redovisningssystemet och indirekt fördelade kostnader från inspektionens tidredovisning.

Kostnaden för finansmarknadsstatistik uppgick till 9,9 mkr. Av denna kostnad fördelar sig 9,2 mkr på den externt producerade finansmarknadsstatistiken, som tas fram av Statistiska centralbyrån på inspektionens uppdrag. Kostnaden för den externt producerade finansmarknadsstatistiken belastar grenen analys- och marknadsöversikt och har fördelats med 5,5 mkr på kreditmarknadsområdet och med 3,7 mkr på värdepappersmarknadsområdet. Den egenproducerade statistiken på försäkringsmarknadsområdet uppgick till 0,7 mkr. Denna kostnad belastar grenen analys- och marknadsöversikt på försäkringsmarknadsområdet.

Kostnaderna för det internationella arbetet var ca 12,1 mkr, vilket har fördelats med 4,7 mkr på försäkringsmarknadsområdet, med 4,8 mkr på kreditmarknadsområdet samt med 2,6 mkr på värdepappersmarknadsområdet. Kostnaderna belastar till övervägande del grenen samverkan och samordning och i mindre utsträckning grenen övervakning.

Kostnaderna för att utveckla insidersystemet var 3 mkr, varav 1,1 mkr hänför sig till direktdebiterade kostnader, främst konsulttjänster och i mindre grad datorutrustning, och 1,9 mkr hänför sig till indirekt fördelade kostnader fördelade med hjälp av inspektionens tidredovisning. Kostnaderna belastar grenen övervakning på samtliga tre verksamhetsområden.

Verksamhetsmål 9 avseende redovisning av kostnader för det internationella arbetet samt *återrapporteringskrav 2* avseende redovisning av kostnader för systemutveckling m.m. för insiderövervakning är härmed fullgjort.

RESURSFÖRSTÄRKNING

I prop. 1996/97:1 erhöll inspektionen resursförstärkning fr.o.m. den 1 januari 1997. Tillskottet var 4 mkr. Kravet på inspektionen att utge publikationen "Nya Finans" upphörde från samma tidpunkt. Till sammans innebar detta att inspektionen kunde förstärka sin organisation med resurser motsvarande 5 mkr, vilket uttryckt i tjänster motsvarar ca åtta nya tjänster. Följande fördelning av tillskottet beslöts: fem tjänster disponerades för höjd ambition i den operativa tillsynen. Tre tjänster togs i anspråk för nya uppgifter som tillförts inspektionen under 1996 och 1997. 200 tkr användes vidare för konsulttjänster inom ett nytt arbetsområde.

Åtterrporteringskrav 2 avseende disponeringen av resurstillskottet är därmed fullgjort.

Tabell 1. Finansinspektionens kostnader 1997 per verksamhetsgren och verksamhetsområde

<i>Verksamhetsgren</i>	<i>Försäkrings- marknadsområdet</i>	<i>Kredit- marknadsområdet</i>	<i>Värdepappers- marknadsområdet</i>	<i>Summa</i>
Analys och marknadsöversikt	4 393	7 426	5 476	17 296
Övervakning	11 297	19 415	9 541	40 253
Regelgivning	3 493	2 709	1 879	8 081
Ärendehandläggning	8 202	7 718	5 624	21 544
Samverkan och samordning	8 769	6 753	3 326	18 848
Summa	36 155	44 021	25 846	106 022

VERKSAMHETENS FINANSIERING

Finansinspektionens verksamhet finansieras med anslag. För att täcka kostnaderna för verksamheten tar inspektionen ut avgifter av de institut som står under tillsyn. Avgifterna levereras till inkomsttitel på statsbudgeten. Två slag av avgifter tillämpas, tillsynsavgifter och ansökningsavgifter. Huvuddelen av avgifterna är tillsynsavgifter, som årligen debiteras instituten. Intäktsstorleken för olika avgifter framgår av bokslutet (not 3). Tillsynsavgifterna är obligatoriska och framgår av förordningen (1995:1116) om finansiering av Finansinspektionens verksamhet. Ansökningsavgifter tas ut vid prövning av olika ärenden där Finansinspektionens godkännande krävs.

FINANSINSPEKTIONENS VERKSAMHETSMÅL

VERKSAMHETSMÅL

1. Inspektionen skall övervaka att institutens risktagande i samband med placeringar, kreditgivning, värdepappershandel och försäkringsåtaganden sker under kontrollerade former och inte överstiger institutens ekonomiska kapacitet. (s 9, 15, 22)

Återrapportering: Inspektionen skall lämna en redogörelse för hur institutens risktagande i samband med placeringar, kreditgivning, värdepappershandel och försäkringsåtaganden utvecklats.

2. Inspektionen skall i sin platsundersökningsverksamhet prioritera

a) väsentliga riskområden i större kreditinstitut, (s 16, 28)

b) värdepappersbolag med tillstånd att driva samtliga fem rörelsegrenar, varvid samtliga sådana bolag bör ha undersökts före utgången av budgetåret 1997, (s 23, 28)

c) försäkringsbolag med en balansomslutning som överstiger 100 mkr, varvid samtliga sådana bolag bör ha undersökts före utgången av budgetåret 1997. (s 10, 28)

Återrapportering: Inspektionen skall redovisa hur många prioriterade platsundersökningar som påbörjats under budgetåret 1997, slutsatserna från de undersökningar som avslutats samt slutsatserna av den kvalitetskontroll som gjorts av platsundersökningarna.

3. Inspektionen skall för sin övervakning av marknadsrisker i kreditinstitutet och värdepappersbolagen fortsätta att utveckla tillsyns- och analysmetoder avseende sådana risker. (s 16)

Återrapportering: Inspektionen skall redovisa kostnaderna för övervakningen av marknadsrisker samt det metodutvecklingsarbete som skett.

4. Inspektionen skall utveckla effektiva system och metoder för att upptäcka överträdelse av den fr.o.m. 1997 utvidgade insiderlagstiftningen och bestämmelserna om otillbörlig kurspåverkan. (s 23)

Återrapportering: Inspektionen skall redovisa vilka system och metoder som tagits fram för att upptäcka överträdelse av den utvidgade insiderlagstiftningen och bestämmelserna om otillbörlig kurspåverkan.

5. Verksamheten inom funktionen Finansiella tjänster skall bedrivas så att under höjd beredskap betalningssystemet i landet kan upprätthållas och de mest angelägna tjänsterna i övrigt inom bank- och försäkringsväsendet erbjudas.

Inspektionen skall under budgetåret 1997 slutföra analysen av vilka institut som bör utses till krigsviktiga företag, ingå avtal med dessa och därvid lämna riktlinjer för deras beredskapsplanering. (s 28)

Återrapportering: Inspektionen skall redovisa slutsatserna av analysen avseende vilka institut som bör utses till krigsviktiga företag samt i vilken utsträckning avtal ingåtts med dessa institut.

6. Den offentliga basstatistik som inspektionen ger ut avseende försäkringsbolagen skall anpassas till de ändrade redovisningsregler som gäller fr.o.m. 1996. (s 8)

Återrapportering: Inspektionen skall redovisa de åtgärder som vidtagits för att anpassa den offentliga basstatistiken avseende försäkringsbolagen till de ändrade redovisningsreglerna.

7. Den genomsnittliga handläggningstiden för olika typer av tillståndsärenden skall, med bibehållen kvalitet, minskas jämfört med budgetåret 1995/96. (s 12, 19, 25)

Återrapportering: Inspektionen skall redovisa genomsnittliga handläggningstider för samtliga tillståndsärenden samt lämna en redogörelse för kvaliteten i ärendehandläggningen. Därvid skall anges i vilken utsträckning handläggningstiderna minskat jämfört med budgetåret 1995/96.

8. Inspektionen skall verka för att de finansiella företagens års- och koncernredovisningar och delårsrapporter upprättas på ett sådant sätt att genomlysningen förbättras ifråga om företagets ställning, resultat och övriga ekonomiska förhållanden. (s 11, 18, 24)

Återrapportering: Inspektionen skall redovisa de åtgärder som vidtagits för att åstadkomma en förbättrad genomlysning samt lämna en redogörelse för i vilken utsträckning gällande redovisningsregler efterlevs.

9. Inspektionen skall delta aktivt i det internationella normgivnings- och tillsynsarbetet samt prioritera samverkan med utländska tillsynsmyndigheter. (s 4, 13, 20, 26)

Åtterrapporering: Inspektionen skall redogöra för det internationella arbetet samt redovisa kostnaderna för detta arbete.

10. Inspektionen skall vidareutveckla former och rutiner för samarbetet med andra myndigheter och organisationer när det gäller att förebygga och bekämpa ekonomisk brottslighet. (s 20)

Åtterrapporering: Inspektionen skall redovisa hur inspektionen deltar i arbetet med att förebygga och bekämpa ekonomisk brottslighet och i vilken utsträckning samarbete skett med andra myndigheter.

ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING

1. Inspektionen skall utarbeta en rapport till regeringen som beskriver utvecklingen inom de finansiella företagen och marknaderna. Rapporten skall lämnas till regeringen senast den 15 oktober 1997. (s 31)

2. Inspektionen har engångsvis erhållit 2,5 mkr för datorsatsning m.m. i samband med att den utvidgade insiderlagstiftningen träder i kraft. Härutöver har inspektionen tilldelats ytterligare 4 mkr för att höja ambitionsnivån i arbetet med att effektivisera den operativa tillsynen och för att lösa nya arbetsuppgifter, se prop. 1996/97:1, utg. omr. 2, anslag A 6. (s 4)

Mot denna bakgrund skall inspektionen redovisa kostnaderna för systemutveckling och övriga investeringar i datorteknik som gjorts för att effektivisera insiderövervakningen och för att skapa ett system för övervakning och kontroll av kursmanipulation (otillbörlig kurspåverkan). Inspektionen skall vidare redovisa hur resursförstärkningen om 4 mkr disponerats.

3. Inspektionen skall redovisa hur försäkringsbolagen efterlever inspektionens föreskrifter om information om livförsäkringar. Redovisningen skall lämnas till regeringen senast den 31 oktober 1997. (s 31)

4. Inspektionen är registerförande myndighet för banker, försäkringsbolag och understödsföreningar. Andra aktiebolags-, handels- och föreningsregisterärenden handläggs av Patent- och registreringsverket (PRV). Inspektionen skall i samarbete med PRV utreda möjligheterna att överföra ansvaret för bank- och försäkringsregistret till denna myndighet. Utredningen skall lämnas till regeringen senast den 1 juli 1997. (s 31)

5. Inspektionen skall redovisa styckkostnader för väsentliga slutprestationer inom verksamhetsgrenarna. (s 28)

6. Inspektionen skall redogöra för hur den interna styrprocessen utvecklats. (s 27)

7. Inspektionen skall i samråd med övriga myndigheter inom funktionen Finansiella tjänster utarbeta gemensamma resultatmått m.m. för bedömning av funktionens beredskapsläge samt utvecklingen inom funktionen. Utifrån framtagna resultatmått skall funktionens samlade beredskapsläge redovisas. Utgångspunkt för redovisningen skall vara bedömt beredskapsläge den 31 december 1996. Redovisningen skall innehålla

- en sammanställning av beredskapsåtgärder som har vidtagits under budgetåret samt kostnaderna för dessa,

- en redovisning över funktionens beredskapsförmåga vid budgetårets slut, uppgifter om vilka faktorer, inom och utom funktionen, som är gränssättande för funktionens förmåga, och

- en analys av effekter av genomförda beredskapsåtgärder på måluppfyllelse och funktionens förmåga.

Inspektionen skall göra en fördjupad analys av vilka åtgärder som det är möjligt att skjuta upp till en anpassningsperiod samt utarbeta en plan för hur anpassningen då skall kunna genomföras. (s 29)

FÖRSÄKRINGSMARKNADSOMRÅDET

ANALYS OCH MARKNADSÖVERSIKT

Verksamhetens syfte är att hålla allmän uppsikt över utvecklingen på de nationella och internationella finansiella marknaderna genom att följa utvecklingen på dessa och bedöma effekterna av viktiga förändringar. Verksamheten avser såväl enskilda företag och branscher som marknader. Arbetet baseras på egna utredningar och egen statistikproduktion, statistik från instituten samt extern information. En viktig del i detta arbete är också den löpande utvecklingen av de arbetsmetoder och analysverktyg som används i verksamheten för att effektivisera och rationalisera arbetet.

FINANSINSPEKTIONENS ÅRLIGA RAPPORT

Resultaten av ovan nämnda bevakning och mer utförliga bedömningar från inspektionens sida har tidigare redovisats i den rapport till regeringen som lämnades den 15 oktober 1997.

Utvecklingen i försäkringssektorn har under 1997 präglats av de mycket gynnsamma förutsättningarna för kapitalförvaltningen. Den positiva trenden var särskilt tydlig i livförsäkringsbolagen som har relativt stora andelar aktier i placeringsportföljerna. Därtill kom en fortsatt stark volymtillväxt på marknaden. Överskotten ökade mot denna bakgrund och ledde temporärt fram till ett läge med "överkonsolidering" inom flera traditionella livförsäkringsbolag. Trots genomförda höjningar av återbäringsräntorna hölls takten i fördelningen av tillgångsvärden till försäkringstagarna inte tillräckligt hög under 1997.

Verksamhetsförutsättningarna för skadeförsäkringsbolagen präglades under året av stagnerande premier och växande skade- och driftskostnader. Detta resulterade i en vikande lönsamhetstrend om man ser till bolagens kärnverksamheter. Överlag har dock konsolideringen kunnat stärkas också bland sakförsäkringsbolagen med hjälp av den höga kapitalavkastningen.

FÖRSÄKRINGSMARKNADSSTATISTIKEN

Samtliga redogörelserrapporter som bildar underlag för den offentliga basstatistiken på försäkringsområdet har under budgetåret anpassats till de nya redovisningsreglerna. *Verksamhetsmål 6* är därmed uppfyllt.

På basis av insamlade uppgifter kunde inspektionen i december färdigställa underlaget till en ny årspublikation "Försäkringsbolagen under 1996" med preliminära resultat- och balansräkningar för 135 försäkringsbolag.

ÖVERVAKNING

Verksamhetens syfte är att övervaka att aktörerna på de finansiella marknaderna följer lagar, förordningar och andra regler. Verksamheten sker i form av platsundersökningar, granskning och kontroll av rapporter samt branschöverläggningar. I arbetet ingår även utvecklingsarbete avseende metoder för övervakningen.

Den pågående utvecklingen på ADB-området, där en majoritet av bolagen nu rapporterar in data med e-post eller disketter, har avsevärt förbättrat effektiviteten och kvaliteten i inspektionens arbete med rapporter och andra analysunderlag. Bland de 118 riksbolagen hade 67 procent infört maskinella rutiner i sin årsvisa rapportering vid utgången av 1997 och 89 procent i den kvartalsvisa.

Även detta år har arbete ägnats åt kontroll av de register bolagen skall föra över tillgångar som skall motsvara de försäkringstekniska avsättningarna. Uppföljningar genom platsbesök har skett i 6 större försäkringskoncerner. Därutöver har registerutdrag infordrats i ett 30-tal fall för granskning och kontroll. Registren blir allt bättre, men särskilt mindre bolag har fortfarande svårt att uppfylla lagens krav.

Som framgått byggde den mycket höga kapitalavkastningen under 1997 successivt på de traditionella livbolagens kollektiva konsolideringskapital (dvs. de tillgångsvärden som ej fördelats på enskilda försäkringsavtal). Den "överkonsolidering" som uppstod i flera bolag orsakades av den gynnsamma marknadsutvecklingen men också av eftersläpningar i återbärings fördelning.

Bolagens efterlevnad av gällande riktlinjer för fördelning av tillgångsvärden blev mot denna bakgrund föremål för särskild granskning. Bolagen lämnade skriftliga redogörelser till inspektionen över sina fastställda riktlinjer för konsolideringen och den aktuella tillämpningen. Härvid kunde inspektionen bl.a. konstatera brister i informationsgivningen till försäkringstagarna, men det framkom inte att något livbolag handlat i strid med beslutade interna riktlinjer för konsoliderings- och återbäringspolitiken.

INSTITUTENS RISKTAGANDE

Inspektionen har under budgetåret på sedvanligt sätt utnyttjat en bred flora av rapport-underlag för att följa försäkringsbolagens verksamhetsinriktning och finansiella styrka. På årsbasis granskas bl.a. försäkringsbolagens deklarationer över kapitalbas och gällande kapitalkrav (den s.k. solvensmarginalen) tillsammans med underlag från årsredovisningarna. Per kvartal följer inspektionen bl.a. bolagens flöden i form av premier, kapitalavkastning och försäkringsersättningar. Vidare sker löpande avstämning av bolagens skuldtäckning (de tillgångar som motsvarar åtaganden i form av försäkringstekniska avsättningar). Känsligheten för marknadsrisk, inklusive effekter av bolagens derivatanvändning, analyseras också per kvartal och vissa "stresstester" utförs.

Bland skadeförsäkringsbolagen har det skett en fortsatt koncentration till de traditionella kärnverksamheterna. Det har inte noterats någon tillväxt i de samlade premieinkomsterna på sakförsäkringsmarknaden, men väl i bolagens försäkringstekniska avsättningar (främst beträffande ansvarigheten för inträffade försäkringsfall). Ökningen återspeglar det senaste årets negativa trend för bolagens skadeutfall.

Expansionen på marknaden sker i huvudsak inom livförsäkring. Till följd av den växande nyteckningen i livförsäkringsbolagen ökar också bolagens avsättningar för framtida utfästelser förhållandevis snabbt. Den trendmässiga anpassningen av bolagens placerings-tillgångar, med större andel aktier i portföljerna, bör också framhållas när man ser på riskexponeringen. Avgörande är att riskexponeringen ökat i ett läge där också försäkringsbolagens finansiella kapacitet stärkts via den bättre konsolideringen.

Till bilden hör också att inspektionen under 1997 utfärdade nya föreskrifter om högsta ränteantagande vid livförsäkringsbolagens beräkning av erforderlig premiereserv. Ränteantagandet ger uttryck för en rimligt säker avkastningsnivå som livbolagen förväntas uppnå (enligt EU-reglerna inte överstigande 60 procent av räntan på långa statspapper).

I ett första steg reglerades avkastningen på de premier som erlagts till följd av nya avtal, tecknade efter 1 juli 1997, med högsta räntan 4 procent. Vid slutet av året utökades regleringen till att även omfatta bolagens gamla försäkringsbestånd. Fr.o.m. 1 juli 1998 skall ränteantagandet i premiereservgrunderna för samtliga avtal vara högst 4 procent (före skattebelastning m.m.).

Sammanfattningsvis har övervakningen visat att det allmänna stabilitetsläget har förbättrats under 1997. Konsolideringen framstår överlag som stark

inom såväl livförsäkrings- som inom skadeförsäkringssektorn. Dock märks betydande skillnader i finansiell styrka mellan enskilda försäkringsbolag. Riskexponeringen har i viss utsträckning ökat, men ökningen har inträffat i ett läge där branschens samlade förmåga att bära risker har stärkts genom bättre konsolidering.

Verksamhetsmål 1 om att övervaka att institutens risktagande sker under kontrollerade former bedöms därmed vara uppfyllt såvitt avser försäkringsmarknadsområdet.

PLATSUNDERSÖKNINGAR

Under året har 101 platsundersökningar påbörjats och 108 avslutats (tabell 2) inom försäkringsmarknadsområdet.

Platsundersökningar kan delas in i huvudgrupperna allmänna platsundersökningar samt riktade platsundersökningar. Allmänna undersökningar omfattar i regel hela verksamheten i ett institut och blir därför relativt generella, även om tonvikten kan läggas på vissa områden eller företeelser. Riktade platsundersökningar används då man vill studera en viss funktion eller företeelse.

Med några få undantag har de påbörjade undersökningarna ingått i de för varje halvår fastställda inspektionsplanerna. Av undersökningarna har 34 bestått i uppföljning av de allmänna råden om intern kontroll och riskhantering, 8 undersökningar har gällt nystartade bolag, 5 undersökningar har avsett svenska försäkringsbolags filialer inom EES, 27 undersökningar har varit inriktade på avgränsade områden och 27 undersökningar har varit av allmän karaktär.

Tabell 2: Antal avslutade platsundersökningar

Platsundersökningstyp	1994/95	1995/96	1997
Allmän	60	96(73)	66
Riktad	1	53(42)	42
Summa	61	149(115)	108

Anm: Siffror inom parentes avser kalenderåret 1996.

Rekonstruktionen av Ansvar Sak-Gruppen följdes noga av inspektionen under våren. Flera insatser gjordes under processen med försäljning och beståndsöverlåtelser. Vidare följde inspektionen upp det föreläggande som tidigare meddelats om att gruppens moderbolag, Ansvar sakförsäkring ömsesidigt, skulle åtgärda en rad brister i den sk. skuldtäckningen. De tillgångar som används för skuldtäckning av försäkringstekniska avsättningar skulle senast den 1 juli 1997 vara tillräckliga och placerade enligt gällande krav på riskspridning. Rekonstruktionsarbetet resulter-

rade i en definitiv lösning vid Ansvars stämma i juni med hjälp av nya ägare, finanskoncernen Salus.

Vid uppföljning av inspektionens allmänna råd om styrning, intern kontroll och intern information har vissa avvikelser från intentionerna i de allmänna råden noterats, bl.a. beträffande organisation av finansförvaltning och organisation av intern granskningsfunktion.

Uppföljningen av försäkringsbolagens hantering av tecknings- och återförsäkringsrisker har visat på en betydligt större följsamhet mot de allmänna råden jämfört med tidigare år. I flera fall har konstaterats att riktlinjer och instruktioner har utformats i enlighet med strukturen i de allmänna råden.

Vid flertalet undersökningar har brister av något slag uppmärksammats. Vanligt förekommande har t.ex. varit att riktlinjer saknats för placering av de tillgångar som skall täcka de försäkringstekniska avsättningarna. I flera fall har även konstaterats att skrivna avtal inte finns med bolagsexterna parter som på uppdrag utför tjänster för bolaget. Det gäller t.ex. kapitalförvaltning och olika typer av administrativa tjänster. I några fall har bristerna varit av allvarligare natur.

Platsundersökningarna har framförallt varit inriktade på större och medelstora försäkringsbolag samt mindre understödsföreningar.

Av de 109 försäkringsbolagen med balansomslutning överstigande 100 mkr har under den gångna treårsperioden 101 undersökts.

Beträffande slutsatserna av kvalitetssäkringen av platsundersökningarna hänvisas till avsnittet Ledning och gemensamt (s. 28).

Verksamhetsmål 2c om att vid platsundersökningar prioritera försäkringsbolag med en balansomslutning överstigande 100 mkr bedöms därmed vara uppfyllt.

REGELGIVNING

Under året har inspektionen utfärdat nya allmänna råd om ägar- och ledningsprövning (FFFS 1997:15). De allmänna råden omfattar företag från alla tre sakkområdena inom inspektionen och har bl.a. medfört att inspektionens rutiner vid handläggningen av dessa frågor likformats.

Inspektionen har även som ett led i uppföljningen av försäkringsbolagens riskhantering utfärdat allmänna råd om reservsättningsrisker i försäkringsbolag (FFFS 1997:4).

Samtliga förslag till föreskrifter och allmänna råd skickas på remiss till berörda branschorganisationer samt vissa institut. I samband med föreskriftsarbetet genomförs konsekvensutredningar som delges remissinstanserna för synpunkter.

FÖRBÄTTRAD GENOMLYSNING AV DE FINANSIELLA FÖRETAGENS REDOVISNINGAR

Vad gäller regelgivning har arbetet under året inriktats främst på förtydliganden och preciseringar av definitioner m.m. Samtidigt har ett antal befintliga upplysningsregler prövats kritiskt. Denna prövning har resulterat i möjligheter till ett antal undantag för mindre företag.

I inspektionsarbetet aktualiseras även andra redovisningsfrågor som kan föranleda diskussioner med och synpunkter till berörda företag. Under 1997 har aktualiserats bl.a. viktiga frågor rörande koncernredovisning.

Vissa årsredovisningar och delårsrapporter från försäkringsbolag har granskats. Granskningen har dels resulterat i diskussioner och kommentarer till berörda institut men även gett värdefulla erfarenheter från det omfattande nya regelverk som gäller fr.o.m. räkenskapsåret 1996. Identifierade frågeställningar har bl.a. gällt övervärden i fondförsäkring och avsättningen av realiserade vinster till en bunden fond.

Den gemensamma valutan kommer med stor sannolikhet att introduceras den 1 januari 1999. Detta har föranlett inspektionen att genomföra en särskild analys av de redovisningsfrågor som kan påverkas.

Inspektionen avdelar även vissa resurser till att besvara olika redovisningsfrågor från institut under tillsyn, deras revisorer och övrig allmänhet. I en särskild referensgrupp diskuteras försäkringsföretagens redovisningsfrågor med bl.a. branschföreträdare och revisorer.

För finansiella företag infördes de nya EU-anpassade reglerna fr.o.m. 1996, ett år före införandet för övriga svenska företag. Finansinspektionen har i sin uppföljning under 1997 av de finansiella företagens externa redovisning för 1996 beaktat den betydande arbetsbelastning som detta medfört. Finansinspektionens övergripande bedömning är att de finansiella företagen väsentligen lyckats med införandet av det nya regelverket.

Verksamhetsmål 8 om en förbättrad genomlysning av företagens redovisningar är därmed uppfyllt såvitt gäller försäkringsmarknadsområdet.

ÄRENDEHANDLÄGGNING

Verksamheten omfattar koncessioner av försäkringsbolag, tillstånd för försäkringsmäklarbolag och försäkringsmäklare, tillståndsprövning i övrigt samt meddelanden av dispenser bl.a. från placeringsreglerna i försäkringsrörelselagen.

För försäkringsbolag med säte inom EES-området hanteras det underrättelseförfarande som regleras i lagen om EES-försäkrings-givares verksamhet i Sverige.

Arbetet under 1997 har huvudsakligen varit inriktat på att slutföra handläggningen av omkoncessionsärendena. Därefter har arbetet inriktats på att minska handläggningstiden för alla slag av ärenden.

TILLSTÅNDSÄRENDEN

Inspektionen skall se till att tillståndsansökningarna uppfyller de krav som uppställts i lag och föreskrifter. Detta har bl.a. skett genom att nya förbättrade ansökningsblanketter för försäkringsmäklare utarbetats och en promemoria angående ansökan om koncession m.m. för försäkringsbolag upprättats. Besluten i ärendena uppfyller enligt inspektionens bedömning också de krav som uppställts och därigenom kraven på produktkvalitet.

Servicekvaliteten har försämrats framför allt på försäkringsmäklarsidan genom att den genomsnittliga handläggningstiden i vissa fall förlängts. För andra ärendetyper har servicekvaliteten förbättrats genom minskning av den genomsnittliga handläggningstiden. Vad gäller servicekvaliteten måste också beaktas den omfattande informations- och rådgivningsverksamhet som sker t.ex. via telefon och skriftliga förfrågningar. Med kort varsel och i stor omfattning tar också inspektionen emot företrädare för försäkringsbolag och försäkringsmäklare och diskuterar framtida och aktuella tillståndsärenden m.m. Enligt inspektionens uppfattning uppfylls sammantaget kravet på servicekvalitet även om handläggningstiderna i vissa fall ökat.

I tabell 3 redovisas handläggningstider för tillståndsärenden. Handläggningstiden avser tiden fr.o.m. att ett ärende inkommer till inspektionen tills ärendet avslutats.

Tabell 3: Genomsnittlig handläggningstid i antal dagar för tillståndsärenden

Tillståndsärenden	1994/95	1995/96	1997
Aktier/andelar	47	40	30
Auktorisation/konc.	175	252	415
Avreg/omreg	30	42	46
Beståndsöverlåtelse	82	86	85
Bolagsordn/stadgar	138	101	62
Kapitaltäckning	-	46	18
Oljecertifikat	6	16	15
Mäklarereg.	58	58	83
Mäklarereg-fondandel	95	136	115
Övrigt	41	47	41

Den genomsnittliga handläggningstiden för koncessioner är betydligt högre än för budgetåret 1995/96. Den långa handläggningstiden beror på att det under innevarande budgetår avslutats ett antal omkoncessionsärenden (EES-anpassningen) som inte varit kompletterade på begärt sätt eller där för beslut erfordrats att bolagsstämma genomförts under senare delen av våren 1997. Samtliga sådana omkoncessionsärenden är numera avslutade. För de koncessionsärenden som inkommit och avgjorts under 1997 är den genomsnittliga handläggningstiden 144 dagar.

Handläggningstiden för aktier/andelar och bolagsordningar har minskat jämfört med föregående budgetår. För mäklarregistreringar har handläggningstiden ökat. Detta torde främst bero på att inspektionens allmänna råd om utbildningskrav för försäkringsmäklare, som trädde i kraft den 1 januari 1997, ledde till att ett stort antal mäklare före årsskiftet ansökte om registrering trots att ärendena inte var kompletta. Därtill kommer att ett betydande antal ansökningar om registrering för förmedling av andelar i värdepappersfonder avvaktar att sökandena skall gå den från årsskiftet 1996/97 föreskrivna utbildningen. Slutligen har en handläggartjänst på detta område under del av budgetåret varit vakant samt en annan haft reducerad arbetstid.

Verksamhetsmål 7 om en minskning av den genomsnittliga handläggningstiden för tillståndsärenden är därmed till större del uppfyllt såvitt gäller försäkringsmarknadsområdet.

SAMVERKAN OCH SAMORDNING

Verksamheten har bedrivits via samverkan och samordning på nationell och internationell nivå samt genom arbetet med avdelningens informationsprodukter. Som exempel kan nämnas medverkan i olika kommittéer, arbetsgrupper, konferenser samt hearings. Vidare kan nämnas de utbildningsaktiviteter som inspektionen anordnat för externa mottagare samt avgivna remissyttranden på försäkringsmarknadsområdet.

Inspektionen har i nyhetsbrevet "Finansinspektionen informerar" och pressmeddelanden under året löpande informerat om nya försäkringstekniska grunder, högsta tillåtna ränteantagande i livförsäkring, allmänna råd om reservsättning i försäkringsbolag. Vidare har det i nyhetsbrevet löpande informerats om beslut och andra avgöranden av väsentlig betydelse. Informationen har huvudsakligen lämnats i samband med remissyttranden och i yttranden över koncessionsansökningar.

Eftersom inspektionen är statistikansvarig myndighet för finansmarknadsstatistiken har inspektionen även en viktig roll som samordnare av de olika intressen som påverkar statistikproduktionen inom detta område. För detta ändamål har ett statistikråd inrättats med inspektionen som ansvarig för ordförandeskapet och med representanter från Statistiska centralbyrån och Sveriges Riksbank.

INTERNATIONELLT ARBETE

På försäkringsmarknadsområdet deltar Finansinspektionen aktivt i flera internationella organ inom såväl EU som globalt.

Inom EU finns ett löpande samarbete inom ramen för Insurance Committee, som är samarbetsorganet mellan kommissionen och medlemsländernas tillsynsmyndigheter, och Insurance Conference, som är ett organ för löpande samarbete och utbyte av information mellan tillsynsmyndigheterna inom EES. Ett ytterligare forum för samarbete är Contact Group där tillsynsmyndigheterna informellt utbyter erfarenheter från det praktiska tillsynsarbetet. Finansinspektionen deltar också i ett antal arbetsgrupper till kommissionen och rådet, för närvarande rörande solvensregler, tvångslikvidation, tillsyn över försäkringsgrupper, tillsyn över finansiella konglomerat och statistikfrågor (Eurostat). Inom Europa deltar inspektionen vidare i den Paneuropeiska tillsynskonferensen, vari bl.a. de östeuropeiska staterna deltar.

Globalt sker samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna inom International Association of Insurance Supervisors (IAIS). Finansinspektionen verkar aktivt genom att chefen för försäkringsmarknadsavdelningen innehar ordförandeskapet i sistnämnda organisations Tekniska kommitté, vars uppgift det är att skapa standarder och principer för reglering och tillsyn av det internationella försäkringsväsendet.

Med anledning av Sveriges ordförandeskap i denna betydelsefulla kommitté har väsentliga resurser måst avsättas för detta arbete. Av detta ordförandeskap följer vidare att inspektionen deltar i den informella koordinationsgrupp som samordnar och planerar Baselkommitténs, IOSCOs och IAIS gemensamma aktiviteter. Inspektionen verkar också i ett antal arbetskommittéer och undergrupper till IAIS rörande olika tillsynsaspekter, t.ex. utbyte av information mellan tillsynsmyndigheter, solvens, koncessionsprövning, operativ tillsyn m.m. Globalt deltar Inspektionen också i OECD:s Försäkringskommitté liksom i dess arbetsgrupper för tillsynsfrågor, försäkringsstatistik, solvens m.m.

Samarbete sker också över de finansiella gränserna på områdena för försäkring, bank och värdepapper. Detta samarbete, som rör tillsyn över s.k. finansiella konglomerat (grupper bestående av försäkringsbolag, bank och/eller värdepappersinstitut), sker inom Joint Forum, som förenar ovan nämnda IAIS med Baselkommittén på bankområdet och IOSCO på området för värdepapper. Finansinspektionen deltar i Joint Forum genom en av IAIS nominerad försäkringsrepresentant.

Verksamhetsmål 9 om att inspektionen skall delta aktivt i det internationella normgivnings- och tillsynsarbetet är därmed uppfyllt såvitt avser försäkringsmarknadsområdet.

KREDITMARKNADSOMRÅDET

ANALYS OCH MARKNADSÖVERSIKT

Verksamhetens syfte är att hålla allmän uppsikt över utvecklingen på de nationella och internationella finansiella marknaderna och bedöma effekterna av viktiga förändringar. Verksamheten avser såväl enskilda företag och branscher som marknader. Arbetet baseras på egna utredningar och sifferunderlag från instituten samt extern information. En viktig del är den löpande utvecklingen av de arbetsmetoder och analysverktyg som används i verksamheten för att effektivisera och rationalisera arbetet. Nedan anges några exempel som avspeglar arbetsinsatsens inriktning.

I den löpande analysen av marknads-utvecklingen samt utvecklingen i enskilda institut, vars resultat presenteras kvartalsvis, har ett antal specialstudier ingått. Här kan nämnas studierna om den konjunkturella utvecklingen och dess inverkan på den svenska kreditmarknaden, strukturförändringar på marknaden, internationell rating, analys av placeringsmarginal, hur påverkar den gemensamma europeiska valutan och andra förändringar institutens närmsta framtid, analys av förändringen i utlåningen till allmänheten samt analys av kreditmarknaden.

Efter hel- respektive halvårsskiftet har genomgångar gjorts av bokslutet med ett 25-tal institut på kreditmarknadsområdet, där även frågor om den gemensamma europeiska valutan samt filialerna utomlands har diskuterats.

En rapport om de bostadsfinansierande institutens ränterisker baserad på resultaten från de för detta ändamål genomförda platsundersökningarna har presenterats.

Inspektionen har enligt regeringens förordning (1997:30) om översyn av statliga myndigheters informationssystem påbörjat arbetet med att kartlägga det interna anpassningsbehovet inför millenniumskiftet. En lägesrapport, baserad på enkäter till tillsynsobjektens branschorganisationer och enskilda institut, har lämnats till Statskontoret. Inspektionen har även tillsatt en intern projektgrupp med uppgift att övervaka att instituten klarar övergången till år 2000.

Inspektionens interna EMU-grupp har in-iterat handlingsplaner inför EMU och en IT-arbetsplan har utarbetats.

FINANSINSPEKTIONENS ÅRLIGA RAPPORT

Inspektionen har i den s.k. regerings-rapporten redogjort för utvecklingen inom de finansiella företagen och marknaderna. Denna rapport överlämnades till regeringen den 15 oktober 1997. I rapporten har inspektionen lämnat en beskrivning av läget på försäkrings-, kredit- resp. värdepappersmarknaden. Vidare har inspektionen i särskilda temaavsnitt belyst frågor som är av betydelse för stabiliteten inom den finansiella sektorn. Ur rapporten framgår att stabiliteten på de svenska finansmarknaderna är god. I de finansiella företagen är lönsamheten hög, men på sikt pressar konkurrenstrycket ned marginalerna och lönsamheten. Trots den goda bilden identifieras vissa problemområden i rapporten.

ÖVERVAKNING

Verksamhetens syfte är att övervaka att aktörerna på de finansiella marknaderna följer lagar, förordningar och andra regler. Verksamheten sker i form av plats- och skrivbordsundersökningar, granskning och kontroll av rapporter samt branschöverläggningar. I arbetet ingår även utvecklingsarbete avseende metoder för övervakningen.

Huvudinriktningen på verksamheten har varit att genomföra de platsundersökningar som intagits i inspektionsplanerna. Dessutom har ett stort antal icke-planerade undersökningar genomförts under året. Av undersökningarna har tre stycken genomförts tillsammans med värdepappersmarknadsavdelningen.

INSTITUTENS RISKTAGANDE

Under året har inspektionen kvartalsvis granskat, kontrollerat och analyserat inkomna rapporter. Sammantaget har inspektionen tagit emot ca 4 300 rapporter för granskning och analys från ca 250 institut på kreditmarknaden. Det tidigare år påbörjade arbetet med att samla in samtliga rapporter via datamedia har fortskridit. Samtliga rapportblanketter har anpassats för att kunna samlas in på elektronisk väg. Vid budgetårets slut rapporterade 130 institut elektroniskt. En ökning med ca 40 institut från föregående år.

Rapportanalysen har skett med hänsyn tagen till den allmänna ekonomiska utvecklingen såväl i Sverige som i vår omvärld. De analyser som gjorts har innefattat både utvecklingen på marknaden i sin helhet och i de enskilda instituten. Utvecklingen av utlåningen i stort har satts i relation till motsvarande utveckling hos enskilda institut. Samtliga enskilda institut och koncerner har dessutom genomlysts i en nyckeltalsanalys, varvid bl.a. kvaliteten på kreditportföljen kontrollerats.

Resultatet av dessa kvartalsvisa genomgångar har presenterats internt på inspektionen. Informationen har sedan utgjort ett underlag för prioriteringar vid inspektionsplaneringen.

I höstens s.k. regeringsrapport gavs en bild av hur institutens risktagande utvecklats. Institutens utlåningstakt låg på ca 5 procents ökning i årstakt vilket är måttligt och var väsentligen riktad till företag. Riskkoncentrationen avseende kreditrisker och motpartsrisker har fortsatt att minska. Kvaliteten i kreditportföljen har förbättrats. Problemerkrediter har minskat och andelen stora exponeringar över tillåten gräns har gått ner. Det har skett en viss ökning av andelen blacolån. Kreditinstitutens marknadsrisker i handelslagret uppgick till drygt 5 procent av det totala riskvägda beloppet. De är i stort sett oförändrade sedan rapporteringen infördes 1996. Marknadsrisker i övriga verksamheten är av mycket begränsad omfattning. Sammantaget kan man säga att institutens sammantagna risktagande minskat något under året.

I samband med platsundersökningar aktualiseras frågor kring institutens risktagande. Platsundersökningarna är i hög grad inriktade på att undersöka om instituten har system för att hantera och kontrollera i verksamheten förekommande risker. De iakttagelser och bedömningar som inspektionen delgett berörda institut har i regel hörtsammats av instituten som vidtagit eller planerar att vidta åtgärder. En närmare beskrivning ges nedan under rubriken Platsundersökningar.

Verksamhetsmål 1 om att övervaka att institutens risktagande sker under kontrollerade former bedöms därmed vara uppfyllt såvitt gäller kreditmarknadsområdet.

PLATSUNDERSÖKNINGAR

Platsundersökningarna har under budget-året koncentrerats till de större instituten. Detta har inneburit att varje undersökning krävt mer tid, vilket medfört att färre undersökningar har avslutats under detta budgetår jämfört med föregående budgetår (tabell 4).

Platsundersökningar delas in i huvudgrupperna allmänna platsundersökningar samt riktade platsundersökningar. Allmänna undersökningar omfattar i regel hela verksamheten i ett institut och blir därför relativt generella, även om tonvikten kan läggas på vissa områden eller företeelser. Riktade platsundersökningar används då man vill studera en viss funktion eller företeelse.

Under året har formerna för de allmänna undersökningarna utvecklats till att omfatta fler moment,

vilket också bidragit till att färre undersökningar genomförts.

Tabell 4: Antal avslutade platsundersökningar

Platsundersökningstyp	1994/95	1995/96	1997
Allmän	59	123(97)	63
Riktad	1	38(17)	35
Summa	60	161(114)	98

Anm: Siffror inom parentes avser kalenderåret 1996.

Inspektionen har under året påbörjat 117 platsundersökningar inom kreditmarknadsområdet. Av dessa berör 23 undersökningar bank- aktiebolag, 53 undersökningar sparbanker och 36 undersökningar kreditmarknadsföretag. Resterande 5 undersökningar har gjorts i utländska filialer eller icke-auktorerade finansbolag.

Inom ramen för riskhanteringsprojektet påbörjades undersökningar av internkontroll i 15 institut och kreditrisker i 19 institut. Marknadsriskundersökningar påbörjades i 12 institut. I samband med de 58 allmänna undersökningarna berörs flera riskområden. 4 undersökningar har genomförts inom ramen för inspektionens åtaganden för hemlandstillsyn. Därtill kommer 9 övriga undersökningar.

Under året har undersökningar av kreditrisker och marknadsrisker i de större instituten prioriterats. Av den tid som har använts till platsundersökningar har en tredjedel ägnats åt att undersöka kreditrisker och en tredjedel åt att undersöka marknadsrisker. Den tid som ägnats åt kreditriskundersökningar fördelar sig så att ungefär en tredjedel använts i bankaktiebolag, en tredjedel i sparbanker och en tredjedel i kreditmarknadsbolag. Ett flertal av de undersökta kreditmarknadsbolagen ingår i någon av de fyra största bankkoncernerna. Vad gäller marknadsrisker har knappt två tredjedelar av tiden ägnats åt bankaktiebolagen. Drygt en tredjedel av tiden har ägnats åt undersökningar i kreditmarknadsbolag. Ett flertal av dem ingår i någon av de största bankkoncernerna. Sammantaget innebär detta att merparten av tiden ägnats åt väsentliga riskområden i de största instituten.

Under året har en utvärdering gjorts av de undersökningar som genomförts för att följa upp inspektionens allmänna råd om kreditrisker (FFFS 1995:49). Det konstaterades då att vad gäller styrning så följer flertalet av instituten i allt väsentligt de allmänna råden. Vad gäller system för mätning och kontroll hade cirka en fjärdedel av instituten vid undersökningstillfället inte utvecklat tillfredsställande system för mätning, uppföljning och kontroll. Vid undersökningarna granskades även om instituten följer gällande lagregler och av inspektionen utfärdade föreskrifter

inom kreditområdet. I de fall då sådana avvikelser konstaterades har berörda institut meddelat inspektionen att man vidtagit åtgärder för att rätta till avvikelsen och för att undvika en upprepning.

Den generella slutsatsen av de internkontroll- och marknadsriskundersökningar som avslutats under året är att de undersökta instituten i allt väsentligt har tillfredsställande system för intern kontroll och för att identifiera och kontrollera i verksamheten förekommande risker. Inspektionen har dock i de flesta fallen framfört till instituten att systemen i något avseende bör förändras. Vad gäller ränteriskundersökningar i bostadsinstitut har påpekanden gjorts inom områden som identifiering, mätning, styrning, rapportering samt den oberoende kontrollen. Instituterna har i regel hört sammat inspektionens synpunkter och har vidtagit eller planerar att vidta lämpliga åtgärder. Några enskilda institut levde vid undersökningstillfället inte upp till den organisation och internkontrollnivå som inspektionen anser bör finnas. Inspektionen har med dessa institut fört omfattande diskussioner såväl med ledningen som med styrelsen. Konsekvenserna för dessa institut har inneburit omfattande förändringar i organisation, styrelsens arbetssätt och ledning.

Beträffande slutsatserna av kvalitetssäkringen av platsundersökningarna hänvisas till avsnittet Ledning och gemensamt (s. 28).

Verksamhetsmål 2 om att vid platsundersökningarna prioritera väsentliga riskområden i större kreditinstitut bedöms därmed vara uppfyllt.

METODUTVECKLING FÖR ÖVERVAKNING AV MARKNADSRISKER

Övervakningen av marknadsrisker berör både kredit- och värdepappersmarknaderna. Arbetet med utvecklande av tillsynsmetoder för marknadsrisker inom inspektionen är därför sedan en tid tillbaka organiserat på ett sätt som tar hänsyn till denna överlappning.

Inspektionen har under året utarbetat en handbok för undersökning av institutens kontroll och uppföljning av marknadsrisker. Handboken har tagits i bruk vid de marknadsriskundersökningar som genomförts under året. Inspektionen har även genomfört större delen av ett projekt omfattande en handbok för uppföljning av institutens efterlevnad av kapitaltäckningsbestämmelserna för marknadsrisker. Inspektionen avser att ta handboken i bruk under 1998. Deltagande i några av de nedanstående internationella arbetsgrupperna har utgjort ett betydelsefullt inslag i utvecklandet av tillsyns- och analysmetoder.

Inspektionens totala kostnader för arbetet med marknadsrisker uppgick budgetåret 1997 till 5,3 mkr. Kostnaden fördelar sig på verksamhetsgrenarna övervakning (4,6 mkr) respektive regelgivning (0,7 mkr). Alla tre verksamhetsområden berörs, men huvuddelen av kostnaden avser kreditmarknadsområdet.

Verksamhetsmål 3 om att redovisa kostnaderna för övervakning av marknadsrisker och redovisning av det metodutvecklingsarbete som skett under 1997 är därmed uppfyllt.

REGELGIVNING

Verksamhetens syfte är att utveckla inspektionens normgivning genom föreskrifter och allmänna råd till ett effektivt styrmedel i tillsynen. Verksamheten är inriktad på att utfärda föreskrifter och allmänna råd avseende kreditmarknadsområdet.

Här kan bl.a. nämnas den sammanläggning som skett av vad som tidigare var två föreskrifter och allmänna råd. Nämligen föreskrifter och allmänna råd avseende beräkning av kapitalbas och kapitalkrav för kreditrisker samt motsvarande föreskrifter och allmänna råd avseende marknadsrisker. I samband därmed har en översyn gjorts av innehållet och nödvändiga förbättringar har genomförts av föreskrifterna och de allmänna råden. En ny rapportblankett/bilaga har utarbetats. Föreskrifterna och de allmänna råden omfattar både kreditinstitut och värdepappersbolag.

Vidare har förändringar och förbättringar skett såvitt avser föreskrifter rörande insamlande av kvartalsstatistik från kreditmarknadsbolag och vissa andra kreditinstitut. Statistiken insamlas av Statistiska centralbyrån. Inspektionen är statistikansvarig myndighet och har föreskriftsrätt i detta avseende.

I syfte att förbättra tillsynen över svenska kreditinstituts filialer i utlandet har två föreskrifter omarbetats. Rapporteringen omfattar nu även filialernas balans- och resultaträkningar.

Samtliga förslag till föreskrifter och allmänna råd skickas på remiss till berörda branschorganisationer samt vissa institut. I samband med föreskriftsarbetet genomförs konsekvensutredningar som delges remissinstanserna för synpunkter.

En arbetsgrupp inom inspektionen har arbetat med uppgiften att utforma föreskrifter och allmänna råd såvitt avser ägar- och ledningsprövning.

FÖRBÄTTRAD GENOMLYSNING AV DE FINANSIELLA FÖRETAGENS REDOVISNINGAR

Vad gäller regelgivning har arbetet under året inriktats främst på utarbetande av IAS-anpassade regler om rörelsegrensredovisning i stora bankkoncerner, behandlingen av swapräntor i resultaträkningen, regler för de största instituten om ytterligare upplysning om ränteposterna och om räntebärande tillgångar och skulder. Samtidigt har också ett antal upplysningsregler åter prövats kritiskt. Denna prövning har resulterat i möjligheter till undantag från bl.a. de omfattande upplysningskraven rörande övertagna fastigheter, om

dessa är av mindre omfattning. Vidare undantas mindre företag helt från vissa upplysningskrav. De nya reglerna kommer att tillämpas fr.o.m. 1998 års bokslut.

Under 1997 har bl.a. viktiga frågor rörande koncernredovisning aktualiserats som t.ex. förutsättningarna för när den s.k. poolningsmetoden kan användas.

Vissa årsredovisningar har granskats. Granskningen har dels resulterat i diskussioner och kommentarer till berörda institut men även gett värdefulla erfarenheter från det omfattande nya regelverk som gäller fr.o.m. räkenskapsåret 1996.

Den gemensamma valutan kommer med stor sannolikhet att introduceras den 1 januari 1999. Detta har föranlett inspektionen att genomföra en särskild analys av de redovisningsfrågor som kan påverkas.

Inspektionen har även avdelat vissa resurser till att besvara olika redovisningsfrågor från institut under tillsyn, deras revisorer och övrig allmänhet. I en särskild referensgrupp diskuteras kreditinstitutens redovisningsfrågor med bl.a. branschföreträdare och revisorer.

I ett gemensamt arbete har de nordiska tillsynsmyndigheterna sammanställt och jämfört värderings- och upplysningsreglerna för bl.a. räntebärande värdepapper och derivat. Resultatet har publicerats i en särskild rapport. Ett motsvarande nordiskt arbete rörande värderings- och upplysningsregler för lånefordringar är under slutförande.

För finansiella företag infördes de nya EU-anpassade reglerna fr.o.m. 1996, ett år före införandet för övriga svenska företag. Finansinspektionen har i sin uppföljning under 1997 av de finansiella företagens externa redovisning för 1996 beaktat den betydande arbetsbelastning som detta medfört. Finansinspektionens övergripande bedömning är att de finansiella företagen väsentligen lyckats med införandet av det nya regelverket.

Verksamhetsmål 8 om en förbättrad genomlysning av företagens redovisningar är därmed uppfyllt såvitt gäller kreditmarknadsområdet.

ÄRENDEHANDLÄGGNING

Verksamheten omfattar i huvudsak handläggning och beslutsfattande i olika typer av tillståndsärenden. Dessa avser främst ärenden enligt bankrörelselagen (1987:617), lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet samt lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag. Den vanligast förekommande ärendetypen är lämnande av tillstånd för banker och andra kreditinstitut till förvärv av aktier och andra andelar i företag som driver någon form av finansieringsverksamhet. En annan vanligt förekommande ärendetyp är godkännande av bolagsordningar och stadgar. Antalet ansökningar om oktroj/auktorisering är antalsmässigt få, men är å andra sidan en ärendetyp som tar stora resurser i anspråk.

Någon särskild prioritering mellan de ovannämnda ärendena är vanligtvis inte möjlig, eftersom sökanden i allmänhet är beroende av att få ett beslut så snart som möjligt. Det är i stället andra ärendetyper samt förfrågningar som får nedprioriteras.

TILLSTÅNDSÄRENDEN

Under året har handläggningen av ärenden effektiviserats bl.a. genom att beslutsmallar utvecklats för likartade ärenden. Vidare har språket förenklats i besluten och onödiga beslutsmotiveringar tagits bort. Större omsorg har lagts på att utforma en enhetlig praxis. Till dessa praktiska åtgärder skall läggas att kompetensen hos personalen utvecklats. Sammantaget bör detta ha lett till en högre kvalitet på lämnade beslut (produktkvalitet).

Under budgetåret har ett flertal större sammanslagningar och förvärv skett på den svenska bankmarknaden. Handelsbanken förvärvade Stadshypotek i början av året, Sparbanken Sverige förvärvade Föreningsbanken och FöreningsSparbanken bildades, ägarna till Nordbanken och Merita Bank beslöt om ett nytt samarbete som det nybildade holdingbolaget MeritaNordbanken som skall äga de två bankerna och slutligen S-E-Banken förvärvade Trygg-Hansakoncernen. Sammanslagningarna har medfört behov av diskussioner med instituten om en rad tillsynsaspekter såsom förvärvsfrågor, kapitaltäckning, ägar- och ledningsprövning. Vidare har affärerna krävt olika tillstånd av inspektionen, bl.a. tillstånd till förvärv av aktier. Dessa ärenden har varit komplicerade och krävt stora arbetsinsatser. Dessa omständigheter har medfört att handläggningstiden såvitt avser tillstånd till förvärv av aktier och andelar har ökat något under året (tabell 5).

Tabell 5: Genomsnittlig handläggningstid i antal dagar för tillståndsärenden

Tillståndsärenden	1994/95	1995/96	1997
Aktier/andelar	56	40	45
Auktorisation/oktroj	138	356	462
Bolagsordn/stadgar	61	40	34
Kapitaltäckning	20	32	35
Övrigt	50	55	39

Handläggningstiden avser tiden fr.o.m. att ett ärende inkommer till inspektionen tills ärendet avslutats.

Den genomsnittliga handläggningstiden för oktrojansökningar samt för ansökningar om att driva finansieringsverksamhet har ökat under året. Den främsta anledningen är en minskning av balansen av äldre oktroj- och auktorisationsansökningar. Inspektionen har under året behandlat ett par oktrojansökningar av relativt komplicerad natur. I en av dessa anlätades extern konsult hjälp för värdering av lånefordringar. Om bara ärenden som inkommit och avgjorts under året tas i beaktande blir resultatet i stället att den genomsnittliga handläggningstiden för de flesta ärendetyperna minskat eller är oförändrad.

Handläggningstiden beträffande godkännande av bolagsordningar och stadgeändringar har förkortats.

Då det gäller tillståndsärenden rörande kapitaltäckning avser denna ärendetyp huvudsakligen tillstånd att räkna in s.k. eviga förlagslån i det supplementära kapitalet. Handläggningstiden av dessa ärenden har ökat marginellt under året. Anledningen är att antalet ärenden av denna typ ökat samt att dokumentation i dessa ärendetyper är mycket omfattande och innehåller komplicerad juridisk text vanligtvis på engelska. Att ökningen av handläggningstiden endast är marginell beror på de åtgärder som inledningsvis omnämnts.

Verksamhetsmål 7 om en minskning av den genomsnittliga handläggningstiden för tillståndsärenden är därmed endast till mindre del uppfyllt såvitt gäller kreditmarknadsområdet.

SAMVERKAN OCH SAMORDNING

Verksamheten har bedrivits via samverkan och samordning på nationell och internationell nivå samt genom arbetet med inspektionens informationsprodukter. Som exempel kan nämnas medverkan i olika kommittéer, arbetsgrupper, konferenser samt hearings. Vidare kan nämnas de utbildningsaktiviteter som inspektionen anordnat för externa mottagare samt avgivna remissyttranden avseende kreditmarknadsområdet.

Inspektionen har i nyhetsbrevet "Finansinspektionen informerar" och pressmeddelanden under året löpande informerat om institutens kapitaltäckning, resultat samt viktigare beslut rörande institutionella förändringar. Vidare har det i nyhetsbrevet löpande informerats om beslut och andra avgöranden av väsentlig betydelse. Informationen har huvudsakligen lämnats i samband med remissyttranden, yttranden över oktrojansökningar samt beviljande av olika tillstånd med anledning av de fusioner på bankmarknaden som skett under år 1997.

Med anledning av att inspektionen är statistikansvarig myndighet för finansmarknadsstatistiken har inspektionen även en viktig roll som samordnare av de olika intressen som påverkar statistikproduktionen inom detta område. För detta ändamål har ett statistikråd inrättats med inspektionen som ansvarig för ordförandeskapet och med representanter för Statistiska centralbyrån och Sveriges Riksbank.

Samtliga delar av inspektionen har på olika sätt deltagit i det EMU-förberedande arbete som Sveriges Riksbank ansvarar för. Detta har skett dels genom representation i den Styrgrupp som leds av vice riksbankschefen, dels genom deltagande i tre av Styrgruppens fem undergrupper Juridik, Penning- och valutapolitik, Statistik (inklusive redovisningsfrågor), Sedlar och mynt samt Betalningssystem.

Inspektionen har tagit emot ett antal internationella besökare från ratinginstitut, intresseföreningar, banker och tillsynsmyndigheter. Dessa har informerats och utbildats inom olika specialområden. Vidare har inspektionen deltagit i seminarier med deltagare från utomeuropeiska länder.

Inspektionen har på kreditmarknadsområdet yttrat sig över 16 externa betänkanden och promemorier.

INTERNATIONELLT ARBETE

Förutom det samarbete som bedrivs i olika internationella grupper har inspektionen på kreditmarknadsområdet haft kontakter med andra tillsynsmyndigheter i samband med olika tillsynsärenden och för rapportinsamling. Som exempel på kontakter kan nämnas undersökningar i institut som ägs av ett utländskt kreditinstitut där den utländska tillsynsmyndigheten ansvarar för den gruppbaseade tillsynen, och undersökningar som andra länders tillsynsmyndigheter gjort hos svenska instituts etableringar utomlands.

På kreditmarknadsområdet har inspektionen dels deltagit i Baselkommittén och dess fem arbetsgrupper: Information Sub-Group, Capital Sub-Group, Risk Management Sub-Group, Year 2000 Ad-Hoc Task Force samt Models Task Force, dels i tre arbetsgrupper i Europeiska Kommissionens regi: Contact Committee on Money Laundering, Financial Action Task Force on Money Laundering och Groupe Technique d'Interprétation des Directives. Vidare har inspektionen deltagit i Banking Supervisory Sub-Committee under EMI och i tre av dess arbetsgrupper: Sub-Group on Financial Fragility, Working Group on Central Credit Registers och Sub-Group on Developments in Banking. Inspektionens chef har varit ordförande i Banking Advisory Committee i vilken även kreditmarknadsavdelningens chef deltagit. Hon har även deltagit i Groupe de Contact och som ordföranden i Sub-Group on Financial Fragility. Inspektionen har haft bilaterala möten för utbyte av information under gällande s.k. Memorandum of Understanding med tre tillståndsmyndigheter i EU-länder. Bilaterala möten har också hållits med tillsynsmyndigheter i länder som inte är medlemmar i EU.

Inspektionen har i sitt arbete i de ovanstående grupperna bidragit till att ett antal rapporter med ett multinationellt perspektiv kunnat presenteras. I inspektionens nationella arbete har dessa rapporter kunnat användas som ett betydelsefullt jämförelsematerial.

Verksamhetsmål 9 om att inspektionen skall delta aktivt i det internationella normgivnings- och tillsynsarbetet är därmed uppfyllt såvitt avser kreditmarknadsområdet.

SAMVERKAN SOM FÖREBYGGER EKONOMISK BROTTSLIGHET

Samverkan för att förebygga ekonomisk brottslighet har skett i såväl internationella som nationella sammanhang. Detta arbete berör samtliga verksamhetsområden på inspektionen. På det internationella planet har arbetet främst bedrivits i några av de grupper som presenterats under rubriken Internationellt arbete. Inspektionen har löpande haft informella kontakter med rikspolisstyrelsen, åklagare och andra rättsvårdande organ. Kontakter har också etablerats med Ekobrottsberedningen vid Justitiedepartementet. Inspektionen och Finanspolisen har gemensamt genomfört platsundersökningar hos valutaväxlingsföretag som sedan 1 januari 1997 lyder under penningtvättslagen. Inspektionen är representerad i den pågående Ekosekretessutredningen och har varit representerad i Penningtvättsutredningen, som lade fram sitt betänkande våren 1997 (SOU 1997:36).

Verksamhetsmål 10 om att inspektionen skall vidareutveckla det externa samarbetet i kampen mot den ekonomiska brottsligheten är därmed uppfyllt.

VÄRDEPAPPERSMARKNADSOMRÅDET

ANALYS OCH MARKNADSÖVERSIKT

Verksamhetens syfte är att hålla allmän uppsikt över utvecklingen på de nationella och internationella finansiella marknaderna genom att följa utvecklingen på dessa och bedöma effekterna av viktiga förändringar. Verksamheten avser såväl enskilda företag och branscher som marknader. Arbetet baseras på egna utredningar och statistik från instituten samt extern information. En viktig del i detta arbete är också den löpande utvecklingen av de arbetsmetoder och analysverktyg som används i verksamheten för att effektivisera och rationalisera arbetet. Några exempel som avspeglar arbetsinsatsens inriktning är värdepappersbolagens rapportering via datamedium, fondanalysprojektet, regeringsrapporten samt halvårsrapporten.

FINANSINSPEKTIONENS ÅRLIGA RAPPORT

De viktigaste slutsatserna som redovisas i Finansinspektionens rapport till regeringen beträffande värdepappersmarknadens utveckling, resultat och stabilitet samt börsutvecklingen följer nedan.

Värdepappersbolagen redovisar för närvarande en hög lönsamhet. Detta förklaras av det senaste årets omsättningstal på Stockholms Fondbörs. Den nära kopplingen mellan börsomsättning och resultat inom sektorn gör att förhållandena snabbt kan skifta. Flera omständigheter kommer efter hand att skärpa kraven på bolagen: växande internationell konkurrens, lägre courtageintäkter, större resursinsatser för att möta kundernas krav på service i form av analyser och rådgivning.

Vad det gäller värdepappersfonderna konstateras att totala fondvärdet har ökat kraftigt de senaste två åren, och nettoinsättningarna under första halvåret 1997 ligger på rekordnivåer.

Stockholmsbörsen (OMX-index) steg med 22 procent under 1997 och P/e-talen ligger nu i nivå med börsen i New York. Olika börser uppvisar emellertid stora inbördes skillnader i värdering.

Kurserna på många börser implicerar historiskt höga vinstförväntningar. En rad skäl såsom lägre inflation, teknisk utveckling, ökad produktivitet talar för en god vinstutveckling. Frågan är emellertid om vinstutvecklingen motsvarar de förväntningar som avspeglas i dagens börskurser. Faktorer som den finansiella krisen i Sydostasien, ytterligare bakslag på Tokyobörsen eller en oväntad ökning i inflationen

skulle kunna få relativt stor inverkan på börserna i USA och Europa.

Sammanfattningsvis konstateras att de svenska värdepappersbolagen är relativt robusta och deras kunder har en måttlig belåning. Även företagssektorn uppvisar en robusthet, bl.a. i form av god soliditet. Marknaden uppvisar därmed ur detta avgränsade perspektiv en betydande stabilitet. Relativt hög värdering av börserna och utvecklingen i Asien manar dock sammantaget till en betydande försiktighet.

ÖVERVAKNING

Verksamhetens syfte är att övervaka att aktörerna på de finansiella marknaderna följer lagar, förordningar och andra regler. Verksamheten sker i form av plats- och skrivbordsundersökningar, granskning och kontroll av rapporter samt branschöverläggningar. I arbetet ingår även utvecklingsarbete avseende metoder för övervakningen.

Huvudinriktningen på verksamheten har varit att genomföra de platsundersökningar som intagits i inspektionsplanerna. Dessutom har ett stort antal icke-planerade undersökningar genomförts under året. Av undersökningarna har tre stycken genomförts tillsammans med kreditmarknadsavdelningen.

Vidare har ett projekt bedrivits om organisationsfrågor och tillikaanställning i fondbolag samt stor uppmärksamhet riktats åt värdepappershandel medelst elektroniska medier, framförallt handel över Internet.

En väsentlig del av verksamheten avser tillsyn över börser och clearingorganisationer. Under verksamhetsåret har till följd av ändrad lagstiftning Bankgirocentralen tillkommit som clearingorganisation under tillsyn.

I den finansiella analysen följer och analyseras utvecklingen på värdepappersmarknaderna, bl.a. såvitt avser de bolag som bedriver tillståndspliktig värdepappersrörelse. Bolagen följs i syfte att utreda bolags- och branschspecifika risker. Vidare följs och analyseras den löpande utvecklingen för fondbolag och värdepappersfonder.

INSTITUTENS RISKTAGANDE

Vid genomgång av värdepappersbolagens rapportering till Finansinspektionen har under året framkommit att värdepappersbolagens utlåning motsvarar idag endast en tredjedel av 1980-talets nivåer i abso-

luta tal. Det faktum att kunderna på värdepappersmarknaden endast i begränsad utsträckning väljer lånefinansierade affärer har stor betydelse för stabiliteten hos bolagen.

Som nämnts har under året två handböcker avseende marknadsriskerna utarbetats. Den ena avser generella tillsyns- och arbetsmetoder för marknadsriskerna och den andra mer detaljerad uppföljning av kapitaltäckningsbestämmelserna.

Värdepappersbolagens kreditrelaterade stora exponeringar tenderar till att öka i nuvarande marknadsläge, medan exponeringar för marknadsriskerna är mycket begränsade. Vad gäller riskkoncentrationen inom sektorn bör noteras att värdepappersbolagens nettopositioner i finansiella instrument inte har ökat i samma takt som det stigande börsvärdet. Detta kan tolkas som att regelverket och kontrollrutinerna på värdepappersmarknaden fungerar på avsett vis. De förhindrar marknadsaktörerna att ikläda sig större positioner än vad som kan motiveras i förhållande till kapitalbasen.

Verksamhetsmål 1 om att övervaka att institutens risktagande sker under kontrollerade former bedöms därmed vara uppfyllt såvitt avser värdepappersmarknadsområdet.

PLATSUNDERSÖKNINGAR

Under året har platsundersökningar hos tre värdepappersbolag med tillstånd att driva samtliga fem rörelsegrenar påbörjats. En undersökning kommer att avslutas först under 1998. Därigenom har, med nedanstående undantag, undersökningar genomförts i samtliga elva institut som skulle ha undersökts före utgången av 1997. Vissa av dessa institut har dessutom undersökts vid flera tillfällen under treårsperioden. Ett prioriterat institut har inte undersökts på grund av större omorganisation hos institutet.

Totalt har 28 platsundersökningar påbörjats under året. 24 av dessa undersökningar avsåg värdepappersbolag och 4 undersökningar avsåg fondbolag.

Platsundersökningar kan delas in i huvudgrupperna allmänna platsundersökningar samt riktade platsundersökningar. Allmänna undersökningar omfattar i regel hela verksamheten i ett institut och blir därför relativt generella, även om tonvikten kan läggas på vissa områden eller företeelser. Riktade platsundersökningar används då man vill studera en viss funktion eller företeelse.

Det som utmärker platsundersökningar på värdepappersmarknadsområdet är den rikliga förekomsten av icke planerade platsundersökningar (ad-hoc-

undersökningar). Under året påbörjades 11 ad-hoc-undersökningar. Av resterande 17 påbörjade platsundersökningar avsåg 6 internkontroll, 2 marknadsriskerna, 1 kreditriskerna samt 8 allmänna undersökningar.

Antalet avslutade platsundersökningar är färre än föregående budgetår (tabell 6) på grund av att större institut generellt sett prioriterats samt att ett flertal resurskrävande undersökningar nödgats genomföras under året.

Tabell 6: Antal avslutade platsundersökningar

Platsundersökningstyp	1994/95	1995/96	1997
Allmän	29	70(46)	24
Riktad	0	9(5)	10
Summa	29	79(51)	34

Anm: Siffror inom parentes avser kalenderåret 1996.

I ett fall har undersökningsresultatet resulterat i att inspektionen meddelat varning och i två fall har resultatet blivit starkt kritiska uttalanden från inspektionens sida. Varningen utdelades till ett institut som i sin corporate finance verksamhet inte hanterat de etiska överväganden som uppdragen givit upphov till på ett sätt som främjat allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden. De kritiska yttrandena hade i det ena fallet sin grund i att institutets interna kontroll avseende handel av derivataffärer var bristfällig. Institutet hade inte heller följt inspektionens föreskrifter om handel och tjänster på värdepappersmarknaden avseende bokföring av affärer på eget lager respektive på kund. I det andra fallet var grunden institutets hantering av vissa affärstransaktioner som lett till att dels allmänhetens förtroende för institutet minskat dels orsakat en påtaglig marknadsstörning. Undersökningarna i övrigt har lett till att vissa påpekanden gjorts vad gäller definitioner av risker och policyfrågor.

En generell iakttagelse till utfallet av undersökningarna är att arbetet med riskhanteringsfrågor inom instituten har högre prioritet.

Beträffande slutsatserna av kvalitetsgranskningen av platsundersökningarna hänvisas till Ledning och gemensamt (s. 28).

Verksamhetsmål 2b om att vid platsundersökningar prioritera värdepappersbolag med tillstånd att driva samtliga fem rörelsegrenar är därmed uppfyllt.

SYSTEMUTVECKLING INOM INSIDERVERKSAMHETEN

Under arbetet med att konvertera insiderregistret till ett nytt system har oväntade svårigheter uppkommit. Inspektionen har under året lagt ner ett stort arbete med justeringar i insiderregistret. I avvaktan på att felen åtgärdas har utvecklingsarbetet med att utveckla effektiva system och metoder för att upptäcka överträdelser av den utvidgade insiderlagen och bestämmelserna om otillbörlig kurspåverkan inte kunnat genomföras i önskvärd omfattning.

Inspektionen har påbörjat en förstudie av ett utredningsregister som kommer att konstrueras under 1998. Vidare har en genomgång skett av flera marknadsövervakningssystem som finns på den internationella marknaden, i vissa fall tillsammans med tillsynsmyndigheter i Norden. Resultatet av denna genomgång visar att det är svårt att hitta ett system som är anpassat till den svenska marknaden. Kostnaden för marknadsövervakningssystem anpassade till den svenska marknaden beräknas till ca 15 mkr. Inspektionen har därför i samband med yttrande över departementspromemorian (Ds 1997:40) "Förstärkt tillsyn över börser" hemställt att en lagbestämmelse införs som ger inspektionen möjlighet att i sina egna lokaler ta del av börsernas och eventuella framtida auktoriserade marknadsplatsers system för marknadsövervakning.

Enligt insiderlagen skall inspektionen besluta om särskild avgift vid överträdelser av lagen i vissa fall. Rutiner för sådana beslut har upprättats. Beslut om uttagande av avgift har skett i fyra fall och cirka 40 ärenden är under beredning.

Verksamhetsmål 4 om utveckling av effektiva system och metoder för att upptäcka överträdelser av den utvidgade insiderlagstiftningen och bestämmelserna om otillbörlig kurspåverkan, är därmed endast till mindre del uppfyllt.

REGELGIVNING

Verksamhetens syfte är att utveckla inspektionens normgivning genom föreskrifter och allmänna råd till ett effektivt styrmedel i tillsynen. Verksamheten är inriktad på att utfärda föreskrifter och allmänna råd avseende värdepappersmarknadsområdet.

En arbetsgrupp inom inspektionen har arbetat med uppgiften att utforma föreskrifter och allmänna råd såvitt avser ägar- och ledningsprövning.

Inspektionen har vidare under året gjort en omfattande översyn av sina föreskrifter om värdepappersfonder (FFFS 1997:11). Vidare har sundhets- och uppföranderegler i föreskrifterna om handel och tjänster på värdepappersmarknaden (FFFS 1997:36) omarbetats. Sistnämnda föreskrifter har även ändrats i vissa andra avseenden.

Samtliga förslag till föreskrifter och allmänna råd skickas på remiss till berörda branschorganisationer samt vissa institut. I samband med föreskriftsarbetet genomförs konsekvensutredningar som delges remissinstanserna för synpunkter.

FÖRBÄTTRAD GENOMLYSNING AV DE FINANSIELLA FÖRETAGENS REDOVISNINGAR

Vad gäller regelgivning har arbetet under året inriktats främst på utarbetande av IAS-anpassade regler om rörelsegrensredovisning i de allra största instituten, behandlingen av swapräntor i resultaträkningen, regler för de största instituten om ytterligare upplysning om ränteposterna och om räntebärande tillgångar och skulder. Samtidigt har emellertid ett antal upplysningsregler åter prövats kritiskt. Denna prövning har resulterat i möjligheter till undantag från bl.a. de omfattande upplysningskraven rörande övertagna fastigheter, om dessa är av mindre omfattning. Vidare undantas mindre företag helt från vissa upplysningskrav.

I inspektionsarbetet aktualiseras även andra redovisningsfrågor som kan föranleda diskussioner med och synpunkter till berörda företag. Under 1997 har aktualiserats bl.a. viktiga frågor rörande koncernredovisning som t.ex. förutsättningarna för när den s.k. poolningsmetoden kan användas.

I mindre urval har årsredovisningar granskats. Granskningen har dels resulterat i diskussioner och kommentarer till berörda institut men även gett värdefulla erfarenheter från det omfattande nya regelverk som gäller fr.o.m. räkenskapsåret 1996.

Den gemensamma valutan kommer med stor sannolikhet att introduceras den 1 januari 1999. Detta har föranlett inspektionen att genomföra en särskild analys av de redovisningsfrågor som kan påverkas.

Inspektionen avdelar även vissa resurser till att besvara olika redovisningsfrågor från institut under tillsyn, deras revisorer och övrig allmänhet. I en särskild referensgrupp diskuteras värdepappersbolagens redovisningsfrågor med bl.a. branschföreträdare och revisorer.

I Finansinspektionens tillsynsarbete är det av stor betydelse att de finansiella företagens redovisning upprättas enligt gällande redovisningsregler. För finansiella företag infördes de nya EU-anpassade reglerna fr.o.m. 1996 - ett år före införandet för övriga svenska företag. Finansinspektionen har under 1997 endast gjort några få selektiva uppföljningar av värdepappersföretags externa redovisning för 1996 och då beaktat den betydande arbetsbelastning som det tidiga införandet av det nya regelverket medfört. Finansinspektionens övergripande bedömning är att värdepappersföretagen väsentligen lyckats med införandet av det nya regelverket.

Verksamhetsmål 8 om en förbättrad genomlysning av företagens redovisningar är därmed uppfyllt såvitt gäller värdepappersmarknadsområdet.

ÄRENDEHANDLÄGGNING

Verksamheten omfattar handläggning av ärenden avseende ett stort antal ärendekategorier såsom auktorisation av värdepappersbolag, fondbolag, registrering av prospekt och godkännande av fondbestämmelser. Under året har många värdepappersbolag och fondbolag sökt tillstånd att få starta s.k. nationella fonder, vilket tagit i anspråk betydande resurser då dessa ansökningar generellt sett är mer komplicerade än andra ansökningar om godkännande av fondbestämmelser. Vidare har under året avgjorts ett rekordstort antal prospekt.

TILLSTÅNDSÄRENDEN

Inspektionen har att löpande se till att tillståndsansökningarna uppfyller de krav som uppställts i lag och föreskrifter. Enligt inspektionen uppfyller besluten i ärendena också de krav som uppställs och därigenom kravet på produktkvalitet. När det gäller servicekvalitet kan sägas att denna försämrats beträffande vissa ärendetyper genom att den genomsnittliga handläggningstiden förlängts, medan den förbättrats avseende andra ärendetyper då den genomsnittliga handläggningstiden för dessa ärenden minskats. Vad gäller servicekvalitet kan nämnas att inspektionen med kort varsel tar emot företrädare för instituten och diskuterar framtida och aktuella tillståndsärenden. Inspektionen sprider också information om utfärdade föreskrifter genom skrivelser till instituten. Därutöver lämnas information via e-post, telefonsamtal och inspektionens hemsida. Enligt inspektionens uppfattning uppfylls sammantaget kravet på god servicekvalitet, även om handläggningstiderna för vissa ärenden ökat.

Under året har handläggningstiden avseende resp. ärendetyp såväl minskat som ökat (tabell 7). En förklaring till ökade handläggningstider är att antalet inkommande ärenden under 1997 varit betydligt fler än föregående år. Ökningen uppgår till 33 procent, jämfört med 1996. Den största ökningen beträffande en enskild ärendetyp avser ärenden rörande prospekt. Under 1997 ingavs 236 ärenden, en ökning med ca 115 procent jämfört med föregående år.

Tabell 7: Genomsnittlig handläggningstid i antal dagar för tillståndsärenden

Tillståndsärenden	1994/95	1995/96	1997
Aktier/andelar	84	59	48
Auktorisation/konc	116	113	161
Avreg/omreg	25	25	22
Bolagsordn/stadgar	40	26	21
Fondbestämmelser	67	50	58
Prospekt	37	17	11
Sammanläggn. fonder	41	91	70
Övrigt	47	39	63

Handläggningstiden avser tiden fr.o.m. att ett ärende inkommer till inspektionen tills ärendet avslutats.

Handläggningstiden avseende ärenden om ändringar av bolagsordningar samt förvärv av aktier i instituten har minskat under året jämfört med föregående år.

Beträffande ärenden angående tillstånd att bedriva värdepappersrörelse och tillstånd att bedriva s.k. annan näringsverksamhet enligt lagen om värdepappersfonder kan allmänt sägas att dessa typer av ärenden blivit såväl mer komplicerade som mer omfattande. Produktkvaliteten har dock enligt inspektionens mening förbättrats, dels genom att kunskapen hos instituten förbättrats, dels genom personalens ökade kunskaper. En konsekvens av nämnda ärendens ökade komplexitet är dock att handläggningstiden ökat under året, vilket därför kan sägas ha fått till följd att servicekvaliteten avseende dessa ärenden försämrats. Bland de ärenden som avgjorts återfinns dock två ärenden med en handläggningstid om vardera ett och ett halvt år. Om dessa ärenden, som kompletterades vid ett flertal tillfällen, tas bort från statistiken minskar den genomsnittliga handläggningstiden avsevärt.

När det gäller handläggningstiden för prospekt har denna minskat från 17 dagar under föregående år till 11 dagar under året, trots den stora ärendetillströmmingen. Detta kan förklaras med att inspektionen i flera skrivelser till instituten noga redogjort för sina rutiner och förklarat att om rutinerna inte följs kan instituten riskera att inte få prospektet registrerade vid den tidpunkt instituten önskar. Beträffande handläggningen av prospekt kan sammantaget konstateras att såväl service- som produktkvaliteten förbättrats under året.

Beträffande ärenden angående fonder har handläggningstiden minskat avseende ärenden om sammanläggning av fonder men ökat avseende ärenden

om ändring av fondbestämmelserna. Beträffande sistnämnda ärendetyp bör dock framhållas att inspektionen under år 1997 ändrat sina föreskrifter, vilket fått till följd att antalet inkomna ärenden av denna typ ökat med ca 35 procent jämfört med föregående år.

Verksamhetsmål 7 om en minskning av den genomsnittliga handläggningstiden för tillståndsärenden är därmed till större del uppfyllt såvitt gäller värdepappersmarknadsområdet.

SAMVERKAN OCH SAMORDNING

Verksamheten har bedrivits via samverkan och samordning på nationell och internationell nivå samt genom arbetet med inspektionens informationsprodukter. Som exempel kan nämnas medverkan i olika kommittéer, arbetsgrupper, konferenser samt hearings. Vidare kan nämnas de remissyttranden som avgetts avseende värdepappersmarknadsområdet.

Inspektionen har i nyhetsbrevet "Finansinspektionen informerar" och pressmeddelanden under året löpande informerat om de förändringar i föreskrifterna som företagits. Därutöver har information lämnats om viktigare ärenden, såsom sanktionsbeslut.

Inspektionen har beträffande det EMU-förberedande arbetet deltagit i flera arbetsgrupper. Inom inspektionen bedrivs därutöver ett omfattande arbete med frågan.

Under året har inspektionen tagit emot internationella besökare från ett flertal länder. Dessa har informerats och utbildats inom olika specialområden. Vidare har inspektionen deltagit i seminarier med deltagare från utomeuropeiska länder.

INTERNATIONELLT ARBETE

Inspektionen deltar på värdepappersmarknadsområdet fortlöpande i olika arbetsgrupper såväl inom EU som globalt. Avdelningen är involverad i totalt 18 internationella grupper. När det gäller det globala arbetet är det främst koncentrerat till arbete inom IOSCO där avdelningen finns representerad i Technical Committee, European Regional Committee samt i arbetsgrupperna WP 3 och WP 5. Kontakter med utländska tillsynsmyndigheter tas dagligen avseende olika ärenden. Samarbetet utvecklas hela tiden, bl.a. har representanter från de olika EES-ländernas tillsynsmyndigheter under året diskuterat hur samarbetet vid ägar- och ledningsprövning skall ske, samt sammanställt en jämförelse av hur auktorisation av värdepappersbolag sker i de olika länderna.

Den s.k. Boca Raton deklARATIONEN undertecknades av Finansinspektionen den 3 februari 1997. DeklARATIONEN syftar till att förstärka samarbetet mellan clearingorganisationer, derivatbörser och myndigheter för att därigenom minska riskerna för marknadsstörningar. Vidare har inspektionen och The Securities and Futures Commission i Taipei i november 1997, i samband med IOSCO:s årsmöte, ingått ett avtal om informationsutbyte.

Verksamhetsmål 9 om att inspektionen skall delta aktivt i det internationella normgivnings- och tillsynsarbetet är därmed uppfyllt såvitt avser värdepappersmarknadsområdet.

LEDNING OCH GEMENSAMT

UTVECKLINGEN AV DEN INTERNA STYRPROCESSEN

Inspektionen skall enligt *återrapport-eringskrav 6* redogöra för utvecklingen av den interna styrprocessen.

VERKSAMHETSPLANERINGEN OCH BUDGETERINGEN

Den interna uppföljning som gjorts av verksamhetsplaneringen visar att de nya rutiner som infördes inför 1997 i stort har fungerat bra. Förändringarna innebär en ökad systematik i planeringsarbetet genom bl.a. fördjupade och tydligare planeringsanvisningar samt användande av enhetliga mallar för framtagande av verksamhetsplanen. Vidare har verksamhetsplaneringen i ökad utsträckning inriktats på att formulera mätbara mål för verksamheten samt att för målen även ange återrapporteringskrav. Under budgetåret har inspektionen även tillämpat en budgetmodell som innebär en ökad delegering av budgetansvar jämfört med tidigare.

De åtgärder som vidtagits innebär att inspektionen nu har bättre förutsättningar för planeringsarbetet jämfört med tidigare budgetår samt att verksamhetsplanen vidare-utvecklats som styrinstrument. De interna uppföljningar som gjorts av de nya rutinerna för styrprocessen bekräftar detta, men visar samtidigt att vissa brister fortfarande finns vad gäller internstyrningen. Vidare är erfarenheterna av budgetdelegeringen i huvudsak positiva. Ytterligare steg i budgetdelegeringen kommer därför att övervägas.

VERKSAMHETSUPPFÖLJNING

Även inspektionens rutiner och system för löpande verksamhetsuppföljning har förändrats fr.o.m. 1997. Uppföljningarna av verksamheten har begränsats till två tillfällen under löpande budgetår samt i samband med framtagandet av årsredovisningen. Samtidigt har innehållet i uppföljningarna ökat väsentligt jämfört med tidigare.

Verksamhetsuppföljningarna innebär att såväl de mål som regeringen anger i regleringsbrevet (verksamhetsmål) som de mål som inspektionen själv beslutar i verksamhetsplaneringen (interna mål) följs upp vid varje uppföljningstillfälle.

INFORMATIONSSYSTEM FÖR UPPFÖLJNING

En grundläggande förutsättning för en effektiv uppföljning är ändamålsenliga datasystem för verksamhetsinformation och ekonomisk information. En central utgångspunkt för dessa system är bl.a. myndighetens verksamhetsindelning, vilken skall vara utformad för att kunna tillgodose de väsentligaste externa och interna informationsbehoven.

I syfte att förbättra styrningen och uppföljningen av verksamheten införde inspektionen fr.o.m. budgetåret 1997 en ny verksamhetsindelning, vilken regeringen i regleringsbrevet angav som grund för årsredovisningen.

Den nya indelningen innebär en renodling av verksamhetsgrenarna med utgångspunkt i inspektionens kärnverksamheter. Som en konsekvens av den nya indelningen ändrades även tidredovisningens struktur. För att effektivisera och förbättra såväl registreringen av tidsrapporter som möjligheterna till statistikuttag införde inspektionen även ett nytt IT-system för tidredovisningen. Inspektionens bedömning är att kvaliteten på verksamhetsuppföljningarna förbättrats väsentligt genom dessa åtgärder, även om en del utvecklingsarbete kvarstår vad gäller statistikuttaget. De interna uppföljningar som gjorts visar att det nya tidredovisningssystemet fungerar bra.

Under budgetåret påbörjade inspektionen även ett projekt för att anpassa diarietplanen och dess datasystem till den nya verksamhetsindelningen. Ett centralt syfte med detta projektarbete är att ytterligare förbättra förutsättningarna för verksamhetsuppföljningen.

KVALITETSGRANSKNING AV PLATSUNDERSÖKNINGARNA

Sedan några år tillbaka görs kvalitetsgranskning av ett slumpmässigt antal avslutade platsundersökningar. Tidigare omgångar av granskningen avsåg enbart de allmänna råden om styrning, intern information och intern kontroll. Kvalitetsgranskningarna under 1997 omfattade även undersökningar för att följa upp kreditrisker samt tecknings- och återförsäkringsrisker. Under budgetåret 1997 färdigställdes och togs i bruk en allmän handledning för platsundersökningar. I handledningen behandlas allmänna riktlinjer för hur en platsundersökning planeras, aviseras, genomförs, avrapporteras och dokumenteras.

Under budgetåret 1997 har fyra platsundersökningar vardera på försäkrings-, kredit- resp. värdepappersmarknadsområdena varit föremål för kvalitetsgranskning. De viktigaste iakttagelserna kan sammanfattas på följande sätt:

- dokumentationen av platsundersökningarnas syfte, omfattning och tidsplan har blivit bättre, men i vissa fall saknas en fullgod sådan dokumentation. Det är vanligen god ordning i undersökningsakterna, men det finns en tendens att samla in och arkivera alltför mycket material,
- det omfattande informationsinsamlandet från bl.a. förordnade revisorer, tidigare ärenden och databaser dokumenteras nu bättre i akterna,
- formerna för avstämningar med instituten och avrapportering av undersökningarnas resultat varierar i alltför stor utsträckning,
- undersökningspromemoriorna från platsundersökningar håller generellt sett god kvalitet, men tjänsteanteckningarna innehåller i vissa fall inte tillräckligt med information för att vara tillfredsställande samt
- tillräckliga rutiner saknas för att säkerställa att en uppföljning sker av de områden som enligt slutskrivelsen skall följas upp sedan ärendet avslutats.

Därmed är den sista delen av återrapporteringskravet till *verksamhetsmål 2* uppfyllt.

STYCKKOSTNADER

Enligt *återrapporteringskrav 5* skall inspektionen redovisa styckkostnader för väsentliga slutprestationer. En sådan styckkostnadsredovisning finns i bilaga 2.

BEREDSKAPSPLANERING

På beredskapsområdet har inspektionen prioriterat arbetet med att analysera vilka institut på försäkringsmarknaden och kreditmarknaden som bör utses till kris- och krigsviktiga företag (K-företag) och att utarbeta riktlinjer för dessas beredskapsplanering. På basis av analysen har inspektionen fastställt de kriterier som skall gälla för utseende av K-företag. Nedan redovisas *verksamhetsmål 5*, vilket är till större del uppfyllt.

FÖRSÄKRINGSMARKNADSOMRÅDET

Beslutet innebär att försäkringsbolag som har stor betydelse inom livförsäkring, brandförsäkring av fastighet samt försäkring av anläggningar och transporter som är angelägna för folkförsörjningen och Försvarmakten skall utses till K-företag.

Individuella beslut om försäkringsbolag har fattats. 25 procent av de utsedda bolagen har under slutet av året tillskrivits om ingående av K-avtal, men alla har ännu inte återsänt avtalen undertecknade. En modernare version av försäkringsbranschens beredskapshandbok är under utarbetande och beräknas vara färdig under första halvåret 1998.

Åtskilliga av de utsedda försäkringsbolagen har redan relativt aktuella beredskapsplaner. Det som nu sker innebär för dessa endast en anpassning till moderniserade riktlinjer. För övriga innebär utvecklingen att deras beredskapsplanering nu kan förbättras.

KREDITMARKNADSOMRÅDET

Beslutet innebär att banker som har stor betydelse för betalningssystemet i landet eller har en inlåning av ej obetydlig omfattning skall utses till K-företag.

Alla utsedda banker har under slutet av året tillskrivits om ingående av K-avtal, och tre fjärdedelar av dem har numera återsänt avtalen undertecknade. Bland affärsbankerna finns åtskilliga som hittills inte varit K-företag, medan alla utsedda sparbanker redan tidigare haft denna roll. Att proceduren nu startat och att bankerna därvid tillställts de nya riktlinjerna innebär att de nya K-företagens ansträngningar att uppfylla inspektionens krav på beredskapsplaneringen inom kort kan inledas och att de gamla K-företagen kan aktualisera sina planer.

VÄRDEPAPPERSMARKNADSOMRÅDET

Värdepappersmarknadsområdet har inte omfattats av målet 1997.

BEDÖMNING AV BEREDSKAPSLÄGET

Inspektionen skall enligt *återrapport-eringskrav 7* redovisa funktionens samlade beredskapsläge utifrån framtagna resultatmått, beredskapsåtgärder som vidtagits under året och deras kostnader, funktionens beredskapsförmåga vid årets slut samt effekterna av dessa. Vidare skall en analys göras av vilka åtgärder som kan uppskjutas till en anpassningsperiod.

RESULTATMÅTT

Utarbetande av gemensamma resultatmått skall ske i samråd med övriga myndigheter inom funktionen. Enda övriga myndighet är Riksbanken. Funktionen består därutöver av ett stort antal privata företag, varav ca 160 är eller avses bli K-företag. Arbetet med resultatmått har hittills inte involverat dessa; endast en grov uppskattning av deras kostnader för beredskapsplanering har gjorts. Inte heller när det gäller mått på resultatet av inspektionens eget arbete kan ännu regelrätta resultatmått användas. Arbetet har hittills koncentrerats på att beräkna och analysera inspektionens kostnader för beredskapsarbetet med fördelning på olika verksamhetsområden. Inspektionen kommer att arbeta vidare med denna fråga i avsikt att kommande år kunna redovisa mått på resultatet av arbetet. Bl.a. avses genom stickprovsvis övervakning av faktiska planer hos K-företagen mått kunna erhållas på resultatet av beredskapsplaneringen inom funktionen och därmed på den funktionsansvariga myndighetens ledning av denna.

Funktionen finansieras till ingen del genom den civila ramen på försvarsbudgeten. Finansinspektionens kostnader tas ur inspektionens ordinarie budget och de privata instituten bekostar själva sina åtgärder.

BEREDSKAPSFÖRMÅGA

Försäkringsmarknadsområdet

De beredskapsåtgärder som vidtagits under året har beskrivits i underavsnittet Beredskapsplanering ovan. Kostnaderna för arbetet inom inspektionen som riktats mot försäkringsmarknaden uppgick till 0,7 mkr. Kostnaderna för beredskapsplaneringen inom branschen uppgick under året till ca 1,2 mkr.

Försäkringsföretagens förmåga vid utgången av 1997 att anpassa sig till allvarliga störningar är godtagbar. Statens Krigsför-säkringsnämnd bedöms ha god förmåga och Statens Krigsskadenämnd godtagbar förmåga att verka. Några förändringar av förmågan har inte inträffat 1997. Gränssättande för funktionens förmåga är främst eltillförseln och fungerande telekommunikationer. Effekter av under 1997 vidtagna åtgärder kan avläsas tidigast fr.o.m. 1998.

Kreditmarknadsområdet

De beredskapsåtgärder som vidtagits under året har beskrivits i underavsnittet Beredskapsplanering ovan. Kostnaderna för arbetet inom inspektionen som riktats mot kreditmarknaden uppgick till 0,5 mkr. Kostnaderna för beredskapsplaneringen inom branschen uppgick under året till omkring 1,4 mkr.

En systematisk uppföljning av beredskapsplaneringen i enskilda institut har hittills inte skett. I samband med arbetet med förnyelse av avtal med befintliga K-företag har framkommit att deras planer inte alltid är aktuella. Vidare har i slutet av året ett antal nya K-företag utsetts, vilka ännu inte hunnit göra upp planer enligt inspektionens riktlinjer. Bedömningen blir därför att förmågan inom banksektorn nu inte är godtagbar. Postgirots förmåga har höjts väsentligt genom byggandet av ett bergrum för dess ordinarie verksamhet, i vilket inflyttning är förestående. Det återstår dock att arrangera alternativa former för registrering av betalningsuppdrag i en situation då nuvarande lokaler ej kan användas. Bankgirots förmåga är god så länge verksamheten kan bedrivas i ordinarie lokaler, annars inte. Banksektorn är extremt IT-beroende och därmed även beroende av tillgången på elström, vilket alltså sätter gränser för funktionens förmåga. Reservproduktion finns endast på ett fåtal ställen.

Effekten av åtgärder under året är främst att ett antal nya K-företag nu kommer att planera sin beredskap och att aktuella riktlinjer för denna planering för hela banksektorn nu finns. Det har således skapats en god grund för en kraftig förbättring av deras beredskap under kommande år.

Värdepappersmarknadsområdet

För värdepappersmarknadsområdet, som hittills endast till mycket ringa del varit föremål för krav på beredskapsplanering, har tillsatts en arbetsgrupp med uppdrag att studera branschens betydelse för samhället i kris och krig. Två K-företag har icke-aktualiserade beredskapsplaner, varför beredskapsläget på värdepappersmarknadsområdet även bortsett från om ytterligare K-företag borde tillkomma, icke kan betecknas som godtagbart. För resten av området har inga krav på önskvärd förmåga hittills uppställts. Genom den tillsatta arbetsgruppen lägges dock grunden till en kommande förbättring av förmågan.

ANPASSNING

Några generella typer av åtgärder för anpassning har identifierats av ÖCB:

- utbildning och övning,
- vissa enklare byggnadsåtgärder,
- anskaffning av varor (främst import),
- tillverkning av vissa färdigvaror.

Funktionen Finansiella tjänster karakteriseras bl.a. av följande förhållanden:

- funktionen finansieras till ingen del inom den civila ramen,
- funktionen får inga nya uppgifter i kris och krig,
- uppgiften är att hålla prioriterad verksamhet igång så mycket som möjligt,
- i funktionen ingår ett stort antal privata företag (K-företag),
- Finansinspektionen har ingen annan operativ roll inom det civila försvaret än att leda funktionen: uppgiften är främst att i fred tillse att instituten inom funktionen har en god beredskap för sina uppgifter.

Att utbildnings- och övningsverksamhet skulle intensifieras under en anpassningsperiod är tämligen självklart. Så skulle emellertid ske även om ingenting hade skjutits upp. Någon utbildning eller övning i den funktionsansvariga myndighetens (FAM) regi som annars skulle ha skett nu men som kan skjutas upp har inte identifierats.

Postgirot håller på att få ett säkert bergum för sin datorutrustning. Ett liknande arrange-mang eller en alternativ arbetsplats där verksamheten skulle kunna bedrivas om den ordinarie arbetsplatsen inte längre kunde användas vore angelägen för Bankgirot. Det skulle emellertid innebära stora investeringar och något krav av detta slag har inte framställts. Bankgirot kommer dock att uppmanas att själva utreda behov och möjligheter i detta avseende. Det går dock inte att säga att ett uppskjutande sker p.g.a. anpassningsmöjligheterna. Det är inte heller troligt att ett år skulle räcka. Funktionens olika arbetsställen är mycket beroende av sina datorer, av eltillgång och av skydd för personalen. Något krav på anskaffning av reservkraftverk på institutens egen bekostnad har inte framställts, ej heller på uppläggning av reservdelslager utöver vad som normal fredsdrift kräver. Detsamma gäller skyddsrum. Inte heller i övrigt är funktionen beroende av byggnadsåtgärder eller varuimport. "Tillverkning" sker inte av varor utan av tjänster, vilka inte kan lagras.

Vad som återstår blir huvudsakligen utbildning och övning. Utbildningen sker främst i respektive instituts egen regi utan att ledas av FAM. Även innan anpassningsmöjligheterna förts in i bilden har institutens planering i hög grad inneburit att utbildning inte skulle ges till stora mängder av personal förrän omvärldsbilden förändrades i försämrad riktning. Möjligheter att uppskatta kostnader för denna utbildning finns f.n. inte.

På betalningsområdet har sedan länge funnits en nästan klar plan för regional clearing att använda vid störningar i den ordinarie centrala clearinggen vid Riksbankens kontor i Stockholm. På detta område har nyligen startats en utredning av en modernare teknik för att lösa sådana problem. Huruvida detta arbete leder till att åtgärder måste vidtagas så snart som möjligt eller om slutplanering etc. kan skjutas på till anpassningen kan avgöras först när arbetet slutförts.

Slutsatsen är att funktionen Finansiella tjänster inte funnit några åtgärder med mätbara kostnader som kan uppskjutas tills anpassning beordrats.

ÅTERRAPPORTERING UTANFÖR ÅRSREDOVISNINGEN

I regleringsbrevet för 1997 fick inspektionen ett antal återrapporteringskrav att uppfylla under budgetåret. Enligt regleringsbrevet skall återrapporteringen ske i årsredovisningen eller i annan ordning. Följande återrapportering har ägt rum i annan ordning:

- Den 15 oktober 1997 lämnade inspektionen en rapport till regeringen som beskriver utvecklingen inom de finansiella företagen och marknaderna. Därmed är *återrapporteringskrav 1* uppfyllt.

- Den 29 oktober 1997 lämnade inspektionen en rapport till regeringen om hur försäkringsbolagen efterlever inspektionens föreskrifter om information om livförsäkringar. Därmed är *återrapporteringskrav 3* uppfyllt.

- Den 27 juni 1997 överlämnades till regeringen den utredning inspektionen gjort i samarbete med Patent- och registreringsverket (PRV) angående möjligheterna att överföra ansvaret för bank- och försäkringsregistret till PRV. Därmed är *återrapporteringskrav 4* uppfyllt.

SAMMANSTÄLLNING ÖVER VISSA VÄSENTLIGA UPPGIFTER

Tabell 8: Låneram i RGK (tkr).

	1993/94		1994/95		1995/96		1997	
	Beviljad	Utnyttjad	Beviljad	Utnyttjad	Beviljad	Utnyttjad	Beviljad	Utnyttjad
Låneram	- 7 000	- 2 101	- 5 000	- 4 894	- 5 000	- 2 176	- 5 000	- 2 625

Tabell 9: Kredit på räntekonto (tkr).

	1993/94		1994/95		1995/96		1997	
	Beviljad	Max utnyttjad	Beviljad	Max utnyttjad	Beviljad	Max utnyttjad	Beviljad	Max utnyttjad
Kontokredit	- 9 111	- 2 919	- 9 700	- 1 412	- 10 532	- 10 228	- 11 000	- 8 614

Anm: Max utnyttjad kredit är saldot på räntekontot den dag när saldot är som lägst. 1997 var saldot som lägst per 1997-02-24.

Tabell 10: Ränta på räntekonto i RGK (tkr).

	1993/94		1994/95		1995/96		1997	
	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader
Ränta	411	-	383	- 119	38	- 192	36	- 203

Tabell 11: Avgiftsintäkter (tkr).

	Utfall 1993/94	Utfall 1994/95	Utfall 1995/96	Utfall 1997
§ 4 Prenumerationsintäkter & författningssamling	235	244	401	744
§ 15 Avgifter för kopiering & registerutdrag	51	66	123	87
§ 20 Avgifter för registreringsbevis	320	297	502	290
Övriga intäkter	20	33	9	-
Summa intäkter av verksamheten	627	639	1 034	1 121
Ansökningsavgifter	7 176	7 435	9 178	6 637
Debiterade och influtna tillsynsavgifter	73 066	85 925	139 665	96 643
Debiterade, ej influtna tillsynsavgifter	-	-	1 653	-
Upplupna tillsynsavgifter	-	-	3 830	- 62
Influtna dröjsmålsräntor, tillsynsavgifter	-	37	6	18
Upplupen ränta				2
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	80 242	93 397	154 334	102 938

Tabell 12: Anslagskredit (tkr).

	1993/94		1994/95		1995/96		1997	
	Beviljad	Utnyttjad	Beviljad	Utnyttjad	Beviljad	Utnyttjad	Beviljad	Utnyttjad
Anslagskredit	- 4 555	-	- 4 800	-	- 5 266	- 2 351	- 3 300	4 777

Tabell 13: Anslagssparande (tkr).

1993/94	1994/95	1995/96	1997
Anslagssparande	Anslagssparande	Anslagssparande	Anslagssparande
3 683	1 760	- 2 351	4 777

Tabell 14: Antal årsarbetskrafter och anställda.

	1993/94	1994/95	1996	1997
Årsarbetskrafter	122	144	142	145
Anställda	139	146	144	149

Tabell 15: Driftkostnad per årsarbetskraft (tkr).

	1993/94	1994/95	1996	1997
Driftkostnad (RR)	94 474	98 946	100 162	103 674
Årsarbetskrafter	122	144	142	145
Driftkostnad per årsarbetskraft	774	687	705	715

Tabell 16: Kapitalförändring (tkr).

	1993/94	1994/95	1995/96	1997
Årets kapitalförändring (RR)	- 5 702	- 1 439	7 533	- 475
Balanserad kapitalförändring (BR)	- 6 706	- 8 305	- 772	1 247

FINANSIELLA DELAR

REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Finansinspektionen tillämpar inom statsförvaltningen gällande redovisningsprinciper enligt bokföringsförordningen (SFS 1979:1212). Samtliga fordrings- och skuldposter som behövs för att bestämma de intäkter och kostnader som hör till räkenskapsåret

periodiseras (not 8). En mindre förändring av redovisningen har gjorts i och med att betalningen från Insättningsgarantinämnden (IGN) nu bruttoredovisas. Tidigare bokfördes betalningen som en reducering av lön, hyra och övriga förvaltningskostnader. I de redovisningar som följer är alla siffror uttryckta i tusental kr. De differenser som kan finnas mellan del- och slutsummor beror på avrundningar.

RESULTATRÄKNING

Tusental kr

	1997	1996
Verksamhetens intäkter		
Intäkter av anslag	104 477	103 521
Intäkter av avgifter och andra ersättningar (not 1)	1 121	678
Intäkter av bidrag	176	109
Summa	105 774	104 308
Verksamhetens kostnader		
Kostnader för personal	-65 974	-65 143
Kostnader för lokaler	-14 526	-14 148
Övriga driftkostnader	-23 173	-20 871
Avskrivningar	-2 348	-2 927
Summa	-106 022	-103 089
Verksamhetsutfall	-247	1 218
Finansiella intäkter och kostnader		
Ränteintäkter (not 2)	36	1
Räntekostnader (not 2)	-203	-584
Saldo	-167	-583
Uppbördsverksamhet (not 3)		
Intäkter av avgifter och andra ersättningar som inte disponeras av myndigheten	102 938	78 311
Medel som tillförts statsbudgeten från upp- bördsverksamhet	-102 998	-72 828
Saldo	-60	5 483
Årets kapitalförändring (not 4)	-475	6 119

BALANSRÄKNING

Tusental kr

Utgående balans

	1997	1996
Tillgångar		
<i>Omsättningstillgångar</i>		
Kassa	1	0
Tillgodohavande hos Riksgäldskontoret	5 650	-
Fordringar hos andra myndigheter	3 286	1 005
Kundfordringar	43	45
Övriga fordringar	640	1 661
<i>Summa omsättningstillgångar</i>	<i>9 620</i>	<i>2 712</i>
<i>Periodavgränsningsposter</i> (not 8)	<i>5 036</i>	<i>5 067</i>
<i>Avräkning statsverket</i> (not 5)	<i>-5 008</i>	<i>1 131</i>
<i>Anläggningstillgångar</i> (not 6)		
Materiella anläggningstillgångar	2 625	2 176
<i>Summa anläggningstillgångar</i>	<i>2 625</i>	<i>2 176</i>
Summa tillgångar	12 272	11 087
Skulder och kapital		
<i>Kortfristiga skulder</i>		
Skuld till Riksgäldskontoret (not 7)	1 395	2 926
Skuld till andra myndigheter	1 667	1 576
Leverantörsskulder	2 967	1 265
Personalens källskatt	1 485	1 343
Övriga skulder	188	99
Förskott från kunder m.fl.	82	40
<i>Summa kortfristiga skulder</i>	<i>7 784</i>	<i>7 250</i>
<i>Periodavgränsningsposter</i> (not 8)	<i>4 505</i>	<i>4 066</i>
<i>Långfristiga skulder</i>		
Skuld till Riksgäldskontoret	1 230	544
<i>Summa långfristiga skulder</i>	<i>1 230</i>	<i>544</i>
Summa skulder	13 519	11 859
Myndighetskapital		
Balanserad kapitalförändring	-772	-8 305
Kapitalförändring enl. resultaträkningen	-475	7 533
Summa myndighetskapital	-1 246	-772
Summa skulder och myndighetskapital	12 272	11 087

NOTFÖRTECKNING

NOT 1. INTÄKTER AV AVGIFTER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR

Intäkter enligt avgiftsförordningen (SFS 1992:191)
§ 4, 15 och 20

Intäkt	
§ 4 Prenumerationsintäkter, författningssamling mm	744
§ 15 Avgifter för kopiering och registerutdrag	87
§ 20 Avgifter för registreringsbevis	290
Summa	1 121

NOT 2. FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER

Ränteintäkter

Ränteintäkter på räntekonto i Riksgäldskontoret	36
Dröjsmålsränta	0
Summa	36

Räntekostnader

Räntekostnader på räntekonto i Riksgäldskontoret	95
Räntekostnader på lån i Riksgäldskontoret	107
Dröjsmålsränta	1
Summa	203

NOT 3. UPPBÖRDSVERKSAMHET

	Intäkter som inte disponeras av myndigheten	Medel som till- förts statsbudg.
Debiterade tillsynsavgifter (se spec)	96 643	96 643
Upplupna tillsynsavgifter	-62	-
Ansökningsavgifter (se spec)	6 337	6 337
Dröjsmålsränta	18	18
Upplupen ränta	2	-
Summa	102 938	102 998

Tabell 17: Specifikation till not 3

	Ingående behållning 1997-01- 01	Debiterade tillsyns- avgifter	Inbetalade ansöknings- avgifter	Summa ej disponibla avgifter	Kostnader 1997	Utgående behållning 1997-12-31
Bankaktiebolag	-181	17 735	697	18 251	18 303	-52
Sparbanker	6	8 047	213	8 266	8 214	52
Medlemsbanker	-	-	-	-	166	-166
Utländsk banks filial i Sverige	-	243	19	224	415	-191
Utländska bankers repr.kontor	-	-	-	-	6	-6
Kreditmarknadsbolag	1 288	12 659	520	14 467	14 461	6
Mellanhandsbolag	-698	30	6	-662	820	-1 482
Finansbolag	1 188	628	34	1 850	420	1 430
Stockholms Fondbörs	3	252	6	261	258	3
Värdepapperscentralen VPC AB	77	356	-	433	438	-5
OM Stockholm AB	398	238	-	636	642	-6
Penningmarknadsinformation PMI AB	30	101	-	131	132	-1
Bankgirocentralen	-	105	-	105	106	-1
Värdepappersbolag	779	11 926	988	13 693	13 653	40
Utländska värdepappersbolag	-	10	6	16	214	-198
Fondbolag	-683	8 299	923	8 539	8 306	233
Utl. fondbolags verksamhet i Sverige	-	225	18	243	218	25
Riksbolag - Skade	-809	12 710	583	12 484	12 961	-477
Större lokala försäkringsbolag	291	2 682	59	3 032	3 167	-135
Mindre lokala försäkringsbolag	-	783	168	951	2 729	-1 778
Riksbolag - Liv	-790	13 279	396	12 885	11 952	933
Understödsföreningar	910	2 708	6	3 624	3 533	91
Försäkringsmäklare	-	3 618	750	4 368	4 121	247
Utländska försäkringsbolag	-	10	17	27	786	-759
Övriga	-	-	967	967	-	967
Ränteintäkter	-	18	-	18	-	18
Totalt	1 809	18 + 96 643	6 337	104 810	106 022	-1 211
		102 998				

Den utgående behållningen 1996-12-31 för utländsk banks filial i Sverige, utländskt värdepappersbolag, utländskt fondbolag, utländskt försäkringsbolag, mindre lokala försäkringsbolag och försäkringsmäklare var negativ. Eftersom instituten hade debiterats högsta möjliga tillsynsavgifter enligt förordning (1995:1116) om finansiering av Finansinspektionens verksamhet kunde underskottet inte föras över till nästa budgetår. Överskott från ej institutdebiterade intäkter nollställs. Utgående behållning 1996-12-31 (-5 225 tkr) blir med hänsyn härtill 809 tkr. I början av året betalade OM Stockholm in en faktura för 1996 om 1 000 tkr. Hänsyn har även tagits till detta vid beräkningen av ingående behållning den 1997-01-01 (1 809 tkr).

NOT 4. ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING

Årets kapitalförändring utgörs av:

Upplupna tillsynsavgifter	-62
Upplupen lön inkl sociala avgifter	737
Semesterlöneskuld inkl. sociala avgifter	-1 206
Upplupna ränteintäkter	27
Upplupna räntekostnader	29
Summa	-475

NOT 5. AVRÄKNING MED STATSVERKET

Avräkning med statsverket, ingående balans -1 131

Avräkning mot statsbudgeten

Ramanslag	-104 477
Inkomsttitel 2394 och 2548	102 998
Summa avräkning mot statsbudgeten	-1 479

Avräkning mot statsverkets checkräkning

Anslagsmedel som tillförts räntekonto	111 605
Uppbördsmedel	-104 604
Transfereringar	427
Summa avräkning med statsverkets checkräkning	7 428

Årets avräkning med statsverkets checkräkning 5 949
(varav Bokföringsnämnden, BFN -191)

Årets avräkning med statsverket (exkl. BFN) 6 140

Avräkning med statsverket, utgående balans 5 008

NOT 6. MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Anläggningstillgångar	Avskrivningstid	Anskaffningsvärde	Ackum. avskrivn	Årets avskrivning	Bokfört värde
Datorer, persondatorer	3 år	11 855	8 251	1 482	2 122
Möbler och övrig inredning	3 år	1 373	1 129	138	105
Kopiatorer, kontorsmaskiner	4 år	2 091	1 658	35	398
Summa		15 318	11 039	1 655	2 625

Anskaffning av materiella anläggningstillgångar med en beräknad livslängd om minst tre år och med ett anskaffningsvärde på minst 10 000 kr aktiveras.

NOT 7. SKULD TILL RIKSGÄLDSKONTORET, KORTFRISTIG OCH LÅNGFRISTIG

Ingående balans		2 176
Nyupptagna lån		2 821
Amorteringar		-2 372
Räntekonto		-5 650
Utgående balans		-3 025
Kortfristigt		
Räntekonto	-5 650	
Lån	1 395	-4 255
Långfristigt		1 230
Beviljad låneram		5 000
Beviljad kredit på räntekontot		11 000

NOT 8. PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER

		Förändring från föregående budgetår
<i>Tillgångar</i>		
Hyra för januari	1 241	
Upplupen ränta	27	27
Upplupna tillsynsavgifter	3 768	-62
Summa	5 036	-35
<i>Skulder</i>		
Upplupen lön inkl sociala avgifter	186	737
Semesterlöneskuld inkl. sociala avgifter	4 309	-1 206
Upplupen räntekostnad	10	29
Summa	4 505	440

FINANSIERINGSANALYS

<i>Tusental kr</i>	1997	1996
Drift		
Kostnader exkl. avskrivningar	-103 852	-100 747
<i>Finansiering genom avgifter och bidrag:</i>		
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 121	678
Intäkter av bidrag	176	109
Övriga intäkter	36 1 333	1 788
Saldo	-102 519	-99 959
<i>Finansiering från statsbudgeten:</i>		
Medel som erhållits från statsbudgeten för drift	102 105	100 594
Underskott av medel från drift	-415	635
Ökning av kortfristiga fordringar	-2 251	71 725
Ökning av kortfristiga skulder	2 505 253	-1 268 70 457
<i>Kassaflöde från drift</i>	-161	71 093
<i>Investeringsverksamhet</i>		
Investeringar i materiella tillgångar	-2 821	-875
<i>Finansiering av investeringar</i>		
Lån från Riksgäldskontoret	2 821	875
Avgår amorteringar	-2 372 448	-2 927 -2 052
Försäljning av anläggningstillgångar	13	
Tillförda driftmedel	2 360	2 927
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringsverksamheten	2 821	875
<i>Kassaflöde till investeringsverksamhet</i>	0	0
<i>Uppbördsverksamhet</i>		
Avgiftsinkomster som ej disponeras av mynd.	102 938	78 311
Minskning av kortfristiga fordringar som avser uppbördsverksamhet	1 025	-1 649
<i>Kassaflöde från uppbördsverksamheten</i>	103 963	76 662
<i>Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamheten</i>	-102 998	-72 828
Förändring av likvida medel	804	74 927

	1997	1996
Specifikation av förändring av likvida medel:		
Likvida medel vid årets början	-161	-75 088
Ökning av kassa	0	-12
Ökning av tillgodohavande på Riksgäldskontoret - räntekonto	6 943	
Ökning av fordran på statsverket	-6 140	
Minskning av skuld till statsverket		65 373
Ökning av skuld till Riksgäldskontoret - räntekonto		9 565
Summa förändring av likvida medel	804	74 927
Likvida medel vid årets slut	643	-161

ANSLAGSREDOVISNING

Tusental kr

2A6 FINANSINSPEKTIONEN, RAMANSLAG

Anvisat enligt regleringsbrev	Medel från föregående år	Summa tilldelade medel	Utfall		Återstår
			Utgifter	Inkomster	
111 605	-2 351	109 254	105 785	1 308	4 777¹

REDOVISNING MOT STATSBUDETENS INKOMSTITLAR

	Utgifter	Inkomster	Summa
23094 Ränteinkomster	0	18	18
25048 Avgifter för Finansinspektionens verksamhet	1 955	104 935	102 980
Summa	1 955	104 953	102 998

¹ Av överföringsbeloppet till budgetåret 1998 (4 777 tkr) har 1,3 milj kr reserverats för IT-utvecklingsarbete med insiderregistret som på grund av förseningar 1997 inte kunnat slutföras.

**REDOVISNING AV ERSÄTTNINGAR OCH FÖRMÅNER
TILL VERKSCHEF OCH STYRELSELEDAMÖTER SAMT UPPGIFTER
OM STYRELSEUPPDRAG M .M. I ANDRA STATLIGA MYNDIGHETER**

ERSÄTTNINGAR UTBETALDA UNDER BUDGETÅRET 1997:

Generaldirektör Claes Norgrens lön²: 749 051 kronor

<i>Övriga styrelseledamöter</i>	<i>Sammanträdesarvoden</i>
Karin Almgren	21 400 kronor
Stig von Bahr	23 100 kronor
Kai Barvell	23 100 kronor
Lisbet Calner	17 100 kronor
Tom Heyman	19 100 kronor
Lars Hörngren	21 100 kronor
Solveig Riberdahl	11 700 kronor
Erland Strömbäck	21 400 kronor

**UPPDRAG SOM STYRELSE- ELLER RÅDSLEDAMOT I ANDRA STATLIGA
MYNDIGHETER SAMT UPPDRAG SOM STYRELSELEDAMOT I AKTIEBOLAG:**

Claes Norgren är ordförande i Arbetsgivarverkets styrelse och Krigsförsäkringsnämnden.

Karin Almgren är ledamot i Forskarskattenämnden.

Stig von Bahr är vice ordförande i Revisorsnämnden.

Lisbet Calner är ordförande i Handelsflottans kultur- och fritidsråd.

Tom Heyman är vice ordförande i polismyndigheten i Göteborgs och Bohus län samt ledamot i Göteborgs Kommunala Förvaltnings AB.

² Lönen inkluderar semesterlönetillägg, semestertillägg och skattepliktiga traktamenten.

SAMMANFATTANDE RESULTATBEDÖMNING

Nedan sammanfattas resultatet för budgetåret 1997 i förhållande till de verksamhetsmål och åiterrapporteringskrav som regeringen angett i regleringsbrevet för Finansinspektionen. Mål eller krav som inte berör ett visst område har markerats med ett streck (-). Följande bedömningsskala används för målen:

1. målet uppfyllt,
2. målet till större del uppfyllt,
3. målet till mindre del uppfyllt,
4. arbetet ej påbörjat.

Verksamhetsmål	Försäkringsmarknadsområdet	Kreditmarknadsområdet	Värdepappersmarknadsområdet
1. Institutens risktagande	<i>Målet uppfyllt</i>	<i>Målet uppfyllt</i>	<i>Målet uppfyllt</i>
2. Prioriterade platsundersökningar	<i>Målet uppfyllt</i>	<i>Målet uppfyllt</i>	<i>Målet uppfyllt</i>
3. Metodutveckling marknadsrisker	-	<i>Målet uppfyllt</i>	<i>Målet uppfyllt</i>
4. Systemutveckling insiderbevakning	-	-	<i>Målet till mindre del uppfyllt</i>
5. Beredskapsplanering	<i>Målet till större del uppfyllt</i>	<i>Målet till större del uppfyllt</i>	-
6. Försäkringsmarknadsstatistik	<i>Målet uppfyllt</i>	-	-
7. Minskade handläggningstider	<i>Målet till större del uppfyllt</i>	<i>Målet till mindre del uppfyllt</i>	<i>Målet till större del uppfyllt</i>
8. Redovisningsregler	<i>Målet uppfyllt</i>	<i>Målet uppfyllt</i>	<i>Målet uppfyllt</i>
9. Internationellt arbete	<i>Målet uppfyllt</i>	<i>Målet uppfyllt</i>	<i>Målet uppfyllt</i>
10. Ekonomisk brottslighet	<i>Målet uppfyllt</i>	<i>Målet uppfyllt</i>	<i>Målet uppfyllt</i>
Övrig åiterrapportering	Försäkringsmarknadsområdet	Kreditmarknadsområdet	Värdepappersmarknadsområdet
1. Lägesrapport	<i>Kravet uppfyllt</i>		
2. Resursförstärkning	<i>Kravet uppfyllt</i>		
3. Livförsäkringsbolagens information	<i>Kravet uppfyllt</i>	-	-
4. Bank- och försäkringsregistren	<i>Kravet uppfyllt</i>	<i>Kravet uppfyllt</i>	-
5. Styckkostnader	<i>Kravet uppfyllt</i>		
6. Den interna styrprocessen	<i>Kravet uppfyllt</i>		
7. Beredskapsläget	<i>Kravet uppfyllt</i>	<i>Kravet uppfyllt</i>	-

STYCKKOSTNADER FÖR VÄSENTLIGA SLUTPRESTATIONER 1997

<i>Verksamhetsgren och verksamhetsområde</i>	<i>Slutprestation</i>	<i>Styckkostnad (tkr)</i>
Analys och marknadsöversikt Samtliga verksamhetsområden	Regeringsrapport: <i>Utvecklingen inom de finansiella företagen och marknaderna</i>	984
Övervakning		
Försäkringsmarknadsområdet	Platsundersökning	29
Kreditmarknadsområdet	Platsundersökning	74
Värdepappersmarknadsområdet	Platsundersökning	67
Regelgivning		
Försäkringsmarknadsområdet	Föreskrift/Allmänt råd	87
Kreditmarknadsområdet	Föreskrift/Allmänt råd	186
Värdepappersmarknadsområdet	Föreskrift/Allmänt råd	112
Ärendehandläggning		
Försäkringsmarknadsområdet	Tillståndsärende: <i>Bolagsordning</i>	6
Kreditmarknadsområdet	Tillståndsärende: <i>Bolagsordning</i>	5
Värdepappersmarknadsområdet	Tillståndsärende: <i>Fondbestämmelser</i>	5
Samverkan & samordning Samtliga verksamhetsområden	Remiss	38

Styckkostnaden anger vad en prestation kostar att producera. Den beräknas genom att dividera de totala produktionskostnaderna för en typ av prestation med antalet prestationer av den typ som har producerats.